

Utvärdering av uppföljningssystemet för ungdomspolitiken

MISSIV

DATUM
2022-02-28
ERT DATUM
2021-02-11

DIARIENR
2021/39-5
ER BETECKNING
Ku2021/00409

Regeringen
Kulturdepartementet
101 33 Stockholm

Uppdrag att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken

Regeringen gav den 11 februari 2021 Statskontoret i uppdrag att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken.

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Utvärdering av uppföljningssystemet för ungdomspolitiken (2022:3)*.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström, utredarna Staffan Brantingson, Rasmus Firon (föredragande) och Sara Sundgren var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Rasmus Firon

Innehåll

	Sammanfattning	7
1	Statskontorets uppdrag, slutsatser och förslag	9
1.1	Om styrningen av ungdomspolitiken och uppföljningssystemet	9
1.2	Statskontorets slutsatser	13
1.3	Statskontorets förslag	21
2	Om uppföljningssystemet för ungdomspolitiken	25
2.1	Sammanfattande iakttagelser	25
2.2	Grunderna för ungdomspolitikens uppföljningssystem	26
3	Om produkterna i uppföljningssystemet	35
3.1	Sammanfattande iakttagelser	35
3.2	Indikatorer för att följa ungas levnadsvillkor utgör grunden för uppföljningen	36
3.3	Indikatorerna går att analysera på vissa bakgrundsvariabler	39
3.4	Det finns vissa överlappningar med indikatorer inom andra uppföljningssystem	43
3.5	MUCF presenterar resultaten från uppföljningen i tre rapportserier	46
3.6	Spridning av kunskap och statistik från uppföljningssystemet	47
3.7	Kostnader för uppföljningssystemet	50
4	Kännedom och användning i Regeringskansliet och statliga myndigheter med flera	55
4.1	Sammanfattande iakttagelser	55
4.2	Regeringskansliet känner till produkterna men använder dem i låg grad	56
4.3	Flera statliga myndigheter känner till produkterna men färre använder dem	59
4.4	Andra målgrupper känner till produkterna väl och använder dem	63

5	Kännedom och användning hos kommuner och regioner	65
5.1	Sammanfattande iakttagelser	65
5.2	SKR anser att kunskapen bör ta hänsyn till lokala och regionala behov	66
5.3	Kommunerna känner generellt till och använder produkterna	66
5.4	De flesta regioner känner till produkterna och flera regioner använder dem	72
	Referenser	77

Bilagor

1.	Regeringsuppdraget	79
2.	Hur vi har genomfört uppdraget	83

Bilagorna 3. *Sammanställning av indikatorerna på webbplatsen Ung idag* samt 4. *Enkätfrågor för kommuner* finns tillgängliga för nedladdning på statskontoret.se.

Sammanfattning

Statskontoret har på uppdrag av regeringen utvärderat uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken. Uppdraget har omfattat att analysera och bedöma om uppföljningssystemet är tillfredsställande för att bedöma om det övergripande målet för ungdomspolitiken uppfylls eller inte. Vi har också analyserat om systemet är relevant för staten, kommuner och regioner.

Vår utvärdering visar att uppföljningssystemet till stora delar är ändamålsenligt i förhållande till systemets syfte. Syftet är att följa utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor utifrån det övergripande målet. Vi bedömer att uppföljningssystemets målgrupper behöver kunskap om ungdomars levnadsvillkor och att systemet i flera delar svarar mot det behovet. Vår analys visar att resultaten från uppföljningen används, främst som kunskapsunderlag i olika sammanhang. Vi bedömer vidare att systemet är kostnadseffektivt, eftersom kostnaderna är relativt låga samtidigt som systemet ger mervärde i form av samlad kunskap om unga.

Vi bedömer därför att det inte behövs några större förändringar av uppföljningssystemet, utan att det räcker med att förbättra systemet inom nuvarande ramar. Vi föreslår bland annat att MUCF ska arbeta mer systematiskt med att sprida produkterna samt med att följa upp vilka kunskapsunderlag som målgrupperna behöver och hur de använder dem.

Som det ser ut i dag ska resultaten av uppföljningen användas av många olika målgrupper och uppfylla olika behov. Vår granskning visar att det är svårt för MUCF att möta alla dessa behov. Uppföljningen får därför ett begränsat genomslag på statlig nivå utanför Kulturdepartementets politikområden. Samtidigt bedömer vi att detta begränsade genomslag är en konsekvens av att det ungdomspolitiska målet är brett och sektorsövergripande. För att följa upp det nuvarande målet i sin helhet måste uppföljningen också vara tvärspektoriell.

1 Statskontorets uppdrag, slutsatser och förslag

Den här rapporten är vår redovisning av regeringsuppdraget att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken. Enligt uppdraget ska Statskontoret bland annat bedöma om uppföljningssystemet är relevant för staten, kommuner och regioner samt analysera om uppföljningssystemet är tillfredsställande för att bedöma om det övergripande målet för ungdomspolitiken uppfylls.

Underlaget för vår analys består huvudsakligen av en kartläggning vi gjort av olika aktörers och målgruppers syn på uppföljningssystemet. Kartläggningen består av enkäter och intervjuer. Vi har även gått igenom offentliga dokument och interna dokument på berörda myndigheter. Vi redovisar våra underlag för utvärderingen i kapitel 2–5.

I detta första kapitel redovisar vi våra samlade slutsatser och förslag. Men vi inleder kapitlet med en kort beskrivning av ungdomspolitikens ramverk och vilka de berörda aktörerna är, för att sätta uppföljningen i ett större sammanhang. Därefter beskriver vi också kortfattat bakgrunden till Statskontorets uppdrag.

I bilaga 1 finns regeringsuppdraget i sin helhet. I bilaga 2 beskriver vi hur vi har genomfört uppdraget.

1.1 Om styrningen av ungdomspolitiken och uppföljningssystemet

Det ungdomspolitiska målet är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Målet rör alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år.¹

1.1.1 Många aktörer bidrar till att nå det ungdomspolitiska målet

Ungdomspolitikerna är tvärssektoriell och omfattar många olika områden som till exempel utbildning, arbete, försörjning, hälsa, bostad, inflytande, kultur och fritid. Ungdomar påverkas av beslut som fattas både lokalt, regionalt och nationellt. Det innebär att många olika aktörer behöver genomföra insatser för att statens mål ska kunna förverkligas. Det är till exempel kommuner och regioner som har huvudansvaret för stora delar av den offentliga verksamheten som enskilda ungdomar möter i vardagen. Staten har därför begränsade möjligheter att direkt påverka i vilken utsträckning målen uppfylls. Ett annat kännetecken för tvärssektoriella politikområden är att många frågor går in i varandra. Till exempel är ungdomspolitikerna nära besläktad med barnrättspolitikerna eftersom målgrupperna för dessa politikområden delvis överlappar.

Tvärssektoriella frågor är svåra för regeringen att styra. Eftersom resultatet i tvärssektoriella frågor ofta beror på vad många aktörer på olika nivåer och i olika sektorer gör är det också svårt för regeringen att följa upp resultatet av arbetet med frågorna.² Uppföljningen sker ofta både sektorsvis och sektorsövergripande. Det kan medföra att det är svårt att få en helhetsbild av hur utvecklingen ser ut inom området.

Kulturdepartementet ansvarar för att samordna regeringens ungdomspolitik. Men styrningen som rör ungdomspolitikerna sker i stor utsträckning inom områden som ligger under andra departement. Exempelvis ansvarar Utbildningsdepartementet för frågor som rör skolan, och Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor som rör arbetsmarknaden.

¹ Proposition 2013/14:191. *Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande.*

² Statskontoret. (2022). *Regeringens styrning i tvärssektoriella frågor – En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter. Om offentlig sektor.*

1.1.2 MUCF samordnar insatser och sprider kunskap om ungdomar

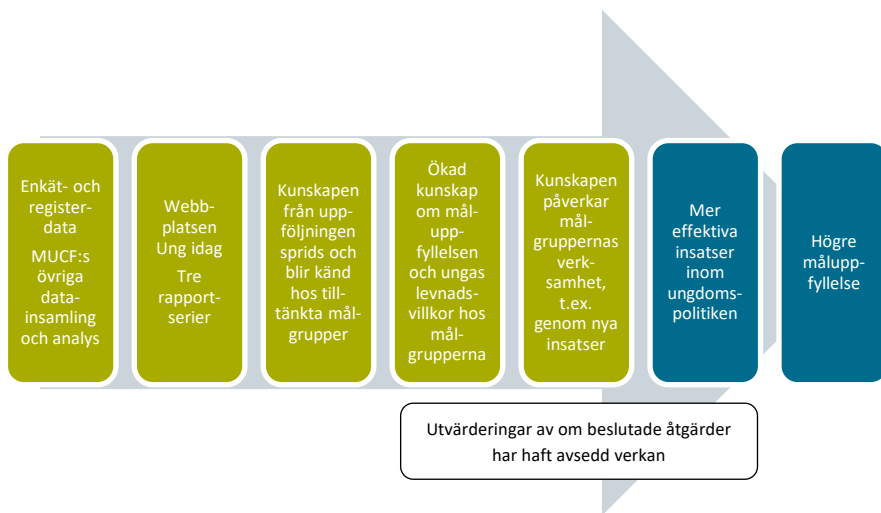
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ligger under Kulturdepartementet och är regeringens förvaltningsmyndighet för ungdomspolitiken. MUCF har två kärnverksamheter: bidragshantering och kunskapsproduktion. MUCF ska verka för att målet för ungdomspolitiken uppnås genom att ta fram, samla och sprida kunskap, samordna statliga insatser, samverka med olika aktörer och fördela statsbidrag till bland annat ungdomsorganisationer.

Att bygga upp kunskap och att följa upp är centrala inslag i styrningen av tvärsektoriella områden. Det gäller även ungdomspolitiken. MUCF har ett uppdrag i sin instruktion att följa upp och analysera ungdomars levnadsvillkor, attityder och värderingar. Ett annat uppdrag MUCF har i sin instruktion är att stödja kommuner och regioner så att deras ungdomspolitik blir mer kunskapsbaserad. MUCF ansvarar också för uppföljningssystemet för ungdomspolitiken som vi har utvärderat i denna rapport.

1.1.3 Uppföljningen syftar till att följa utvecklingen av det ungdomspolitiska målet

Uppföljningssystemet syftar till att följa hur utvecklingen mot att nå det ungdomspolitiska målet går. Syftet med uppföljningen är alltså att få underlag för att kunna säga något om läget eller den allmänna utvecklingen inom området. Genom att öka de centrala aktörernas kunskaper om ungas levnadsvillkor ska uppföljningen påverka verksamheter på nationell, regional och kommunal nivå. Uppföljningen kan till exempel vara ett underlag i regeringens budgetarbete eller i kommunernas prioriteringar. Denna typ av effekter från uppföljningssystemet som uppstår på kort och medellång sikt har ingått i vår utvärdering (se figur 1).

Figur 1. Effektkedja för uppföljningssystemet.

Kommentar: Statskontorets tolkning av uppföljningssystemets tänkta effektkedja. De gröna fälten är sådana aktiviteter, prestationer och tänkta effekter som uppstår på kort och medellång sikt och som har ingått i vår utvärdering. De blå fälten är tänkta effekter på längre sikt och har inte ingått i vår utvärdering. Utvärderingar av beslutade åtgärder ingår inte i uppföljningssystemet.

Ett annat vanligt syfte för uppföljningar och kunskapsuppbyggnad är att bedöma om beslutade åtgärder har haft den verkan som var tänkt. För att det ska gå att göra sådana bedömningar behövs i regel utvärderingar som kan visa på vilket resultat och vilka effekter olika insatser haft. Men det är ofta svårt att utvärdera den här typen av effekter, och det kräver särskild kompetens.

Syftet med det ungdomspolitiska uppföljningssystemet är inte att utvärdera eller följa upp specifika insatser inom ungdomspolitiken. Den typen av utvärderingar görs sektorsvis. På lång sikt kan uppföljning som kombineras med resultat- och effektutvärderingar bidra till mer effektiva insatser inom ungdomspolitiken och bättre förutsättningar för att nå det ungdomspolitiska målet.

1.1.4 Uppföljningssystemet består av fyra delar

Det ungdomspolitiska uppföljningssystemet består av fyra delar:

- Webbplatsen Ung idag med statistik om ungas levnadsvillkor.

- Ung idag-rapporter där MUCF varje år presenterar och kommenterar ungas levnadsvillkor.
- Fokus-rapporter med tematiska analyser inom olika områden.
- Unga med attityd-rapporter som presenterar resultat från attityd- och värderingsstudier.

Uppföljningssystemet har justerats flera gånger under 2000-talet. Statskontoret utvärderade systemet 2010 och föreslog då förändringar som delvis har genomförts, till exempel genom att MUCF lanserade webbplatsen Ung idag. Den nya utvärderingen som Statskontoret redovisar i den här rapporten har regeringen motiverat dels med att uppföljningssystemet har betydelse för ungdomspolitiken, dels med att det har skett förändringar av systemet sedan den senaste utvärderingen för omkring tio år sedan.³

I nästa avsnitt redovisar vi våra slutsatser av utvärderingen. Därefter presenterar vi våra förslag till MUCF.

1.2 Statskontorets slutsatser

Vi har använt följande bedömningsgrunder som Statskontoret har använt tidigare för att bedöma om ett uppföljningssystem fungerar väl eller inte:⁴

- Syftet med uppföljningen är tydligt.
- Innehållet i uppföljningen är relevant, det vill säga att det går att följa utvecklingen i förhållande till de uppställda målen.
- Resultaten från uppföljningen sprids och är kända hos mottagarna. Det är en förutsättning för att uppföljningssystemet ska få genomslag.
- Resultaten från uppföljningen används, till exempel som beslutsunderlag i regeringens, myndigheters, kommuners och regioners prioriteringar, eller genom att resultaten stimulerar till diskussion eller skapar samhällelig debatt.

³ Regeringsbeslut 2021-02-11. *Uppdrag till Statskontoret om att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken.*

⁴ Se till exempel Statskontoret. (2016:28). *Uppföljning av regionala tillväxtåtgärder. Med fokus på resultaten.*

- Uppföljningssystemets kostnader är rimliga i förhållande till nyttan av systemet. Omfattningen av uppföljningssystemets produkter bör vara anpassad efter målgruppernas behov och deras upplevda nytta av produkterna. Systemet bör inte överlappa andra uppföljningssystem i onödan.

1.2.1 Uppföljningssystemet är i stort ändamålsenligt

Vår övergripande slutsats är att uppföljningssystemet till stora delar är ändamålsenligt i förhållande till systemets syfte, som är att följa utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor och hur utvecklingen förhåller sig till det övergripande ungdomspolitiska målet. Vi bedömer att det finns ett behov av kunskap om ungdomars levnadsvillkor och att systemet i flera delar svarar mot det behovet. De olika delarna i systemet ger också i stort förutsättningar för att följa upp det brett formulerade ungdomspolitiska målet.

Vi bedömer att flera av målgrupperna över lag väl känner till MUCF:s produkter, det vill säga resultaten från uppföljningen. Vår utvärdering visar även att resultaten från uppföljningen kommer till användning, framför allt som kunskapsunderlag i olika sammanhang. Vi bedömer också att systemet är kostnadseffektivt. Vi gör denna bedömning eftersom kostnaderna för systemet är relativt små samtidigt som systemet ger mervärde för målgrupperna, eftersom det erbjuder en samlad kunskap om unga. Detta mervärde har också blivit större på senare år, eftersom Barnombudsmannen (BO) har beslutat att lägga ner sin webbplats Max18. Därmed finns ingen annan motsvarande webbplats med samlad statistik om unga än Ung idag.

Samtidigt kan vi konstatera att det inte är tydligt vem eller vilka som primärt ska använda resultaten från systemet. Som det ser ut i dag ska många olika målgrupper använda resultaten av uppföljningen och resultaten ska också uppfylla olika behov. Bredden i målgrupperna och användningsområden gör det svårt för MUCF att göra uppföljningens resultat relevanta för alla berörda och samtidigt vara tillräckligt relevanta för de som behöver uppföljningen mest. En konsekvens av detta är att uppföljningen får ett begränsat genomslag på statlig nivå utanför Kulturdepartementets politikområden. Det innebär också att uppföljningssystemet i mindre grad bidrar till att leda till mer effektiva insatser inom

ungdomspolitiken (se figur 1). I stället tar till exempel myndigheter inom varje sektor fram egna underlag till grund för nya insatser för unga.

Vi bedömer att frågan om bredd kontra spets i uppföljningen är ett dilemma som är svår att komma runt inom ett tvärsektoriellt område som ungdomspolitiken. Just eftersom ungdomspolitiken är tvärsektoriell bör även uppföljningen vara det. Ett alternativ hade kunnat vara att avgränsa uppföljningen till endast den kunskap som till exempel Kulturdepartementet behöver. Men vi anser att en snävare uppföljning som är mer relevant för en viss målgrupp riskerar att bli helt irrelevant för andra. Uppföljningen skulle också kunna bli mer fokuserad om ungdomspolitikens mål skulle vara mer avgränsat och precist formulerat, men som det ser ut i dag behöver uppföljningen vara bred för att målet ska gå att följa upp. Samtidigt bedömer vi också att det inte är rimligt att MUCF ska kunna tillgodose alla kunskapsbehov som kan finnas inom ramen för ungdomspolitiken.

Vi bedömer att det inte krävs några större förändringar av uppföljningssystemet. Denna bedömning grundar sig på att systemet är till nytta för målgrupperna och kostar relativt lite. Hade uppföljningssystemet använts i mycket begränsad omfattning och varit betydligt mer kostsamt hade bedömningen blivit en annan. Men som det är nu anser vi att det är mest ändamålsenligt att förbättra systemet inom de nuvarande ramarna. Vi lämnar därför några förslag till MUCF om hur myndigheten kan utveckla uppföljningssystemet för att produkterna ska få bättre genomslag. Vi utvecklar våra slutsatser i avsnitt 1.2.2–1.2.9 och presenterar därefter våra förslag i avsnitt 1.3.

1.2.2 Syftet med uppföljningen är delvis tydligt

En utgångspunkt för ett välfungerande uppföljningssystem är att syftet med uppföljningen är tydligt. Med det menar vi att det ska vara tydligt varför systemet finns och hur det är tänkt att fungera, exempelvis hur kunskapen ska användas och vilka målgrupper som ska använda den. Vår slutsats är att det övergripande syftet med uppföljningssystemet är tydligt, det vill säga att följa utvecklingen av ungas levnadsvillkor och hur utvecklingen förhåller sig till det övergripande målet. Däremot bedömer vi att det inte är tydligt vem eller vilka som primärt ska använda resultaten från ungdomspolitikens uppföljningssystem. Det är en konsekvens av att

ungdomspolitiken är tvärssektoriell, vilket gör att även uppföljningen av politiken är det.

Regeringen för vissa resonemang i den ungdomspolitiska propositionen om vilka som bör ta del av resultaten från uppföljningen, men det framgår inte vilka målgrupper som är viktigast. Vi har fått samma bild från våra intervjuer och enkäter. Sammantaget finns det ett stort antal potentiella målgrupper och andra intressenter för uppföljningssystemet. Olika målgrupper kan också behöva olika kunskap om unga. Vi bedömer att bredden i målgrupperna och användningsområden gör det svårt för MUCF att kunna göra uppföljningens resultat relevant för alla berörda. En konsekvens av detta är att kunskapen från systemet inte kommer till konkret användning hos alla målgrupper. Samtidigt bedömer vi att det skulle vara svårt för MUCF att snäva in uppföljningen utifrån vissa målgruppers behov utan att resultaten samtidigt skulle bli mindre relevanta för andra.

1.2.3 Uppföljningen ger i stort förutsättningar att följa upp målet för ungdomspolitiken

En annan utgångspunkt för ett välfungerande uppföljningssystem är att innehållet i uppföljningen är relevant, det vill säga att det ska gå att följa utvecklingen i förhållande till de uppställda målen. Vår slutsats är att uppföljningen i stort ger förutsättningar att göra det. Det ungdomspolitiska målets breda formulering och visionära innehåll gör det svårt att följa upp i sin helhet, men samtidigt visar vår granskning att uppföljningen omfattar alla de prioriterade områden som regeringen har pekat ut. Vi bedömer därmed att kunskapsförsörjningen inom området ändå är god. För att täcka in alla de områden som målet omfattar sammanställer MUCF resultat för en stor mängd indikatorer om ungas levnadsvillkor.

För att följa upp det ungdomspolitiska målet i sin helhet krävs att många av indikatorerna som MUCF sammanställer ska gå att analysera utifrån flera bakgrundsegenskaper. I dag är det inte möjligt för de allra flesta av indikatorerna. Det saknas därmed möjlighet att systematiskt följa upp ungdomars möjligheter exempelvis utifrån sexuell läggning, religion eller funktionsnedsättning. Samtidigt bedömer vi att det varken är rimligt eller möjligt att tillgodose alla behov av bakgrundsvariabler inom ramen för detta uppföljningssystem. Det skulle vara både svårt och kostsamt att ta

I rapporten använder vi oss av begreppen **indikator** och **bakgrundsvariabel**.

En indikator visar hur en situation eller ett tillstånd ser ut. Ett exempel på en indikator är andelen elever som är behöriga till gymnasiet. Ett annat exempel är andelen unga som varken arbetar eller studerar.

En indikator kan också redovisas uppdelat efter olika bakgrunds-egenskaper som visar hur situationen ser ut i olika delgrupper. Exempel på en bakgrundvariabel är kön, som innebär att statistiken kan analyseras uppdelad mellan kvinnor och män.

fram sådan statistik, men det finns också andra myndigheter som redan har i uppgift att följa upp vissa tvärsektorieella frågor som ryms inom ungdomspolitik. Exempelvis har Myndigheten för delaktighet i uppgift att följa upp funktionshinderspolitiken. Om det finns specifika kunskapsbehov som rör det området kan det enligt vår bedömning vara lämpligt att den ansvariga myndigheten tar hand om frågan.

När det gäller att fånga upp bredden i målet kompletterar MUCF uppföljningen med andra kunskapsunderlag, som egen statistik, fördjupade analyser inom särskilda områden och regel-

bundna undersökningar om ungas attityder och värderingar. MUCF tillhandahåller också annat kunskapsunderlag och stöd utöver det som ingår i uppföljningssystemet. Därtill får MUCF också särskilda regeringsuppdrag när regeringen anser att de behöver fördjupad kunskap inom något särskilt område.

1.2.4 Det saknas inte några viktiga indikatorer men mängden gör det svårt att få överblick

Indikatoruppföljningen är en viktig grund för uppföljningssystemet. Vi har därför analyserat hur relevanta indikatorerna är på en övergripande nivå. Vi bedömer att det inte saknas några viktiga indikatorer. Däremot är indikatorerna många, vilket gör det svårt att få överblick. Vi bedömer att MUCF behöver göra en översyn av indikatorerna i uppföljningssystemet för att öka ändamålsenligheten. Samtidigt bedömer vi att indikator-sammanställningen inte behöver förändras på något genomgripande sätt. MUCF bör själva få styra översynens omfattning och inriktning.

Ingen av de målgrupper som vi har hämtat in synpunkter från saknar någon särskild indikator om ungas levnadsvillkor. Vissa framhåller att mängden indikatorer gör det svårt att få överblick över systemet, men ingen kan peka ut några indikatorer som inte är relevanta för att följa upp

det ungdomspolitiska målet. Vi bedömer att mängden indikatorer både är en konsekvens av bredden i det ungdomspolitiska målet och av att det inte är tydligt vem eller vilka som primärt ska använda indikatorerna. Samtidigt kan vi konstatera att det saknas specifik kunskap om hur olika indikatorer används, eftersom MUCF inte följer upp detta.

Det finns även fler skäl som talar för att det kan finnas behov av en översyn, utöver mängden indikatorer. Bland annat efterfrågar några av målgrupperna mer aktuell statistik eller mer statistik som redovisas per kommun. Även MUCF lyfter fram att de vill se över indikatorerna för att säkerställa att myndigheten använder de indikatorer som är mest lämpade för att följa upp det ungdomspolitiska målet.

1.2.5 Resultaten från uppföljningen är relativt väl kända och kännedomen har ökat sedan 2010

Resultaten från uppföljningen måste vara kända för att de överhuvudtaget ska få genomslag och komma till användning. Vår slutsats är att målgrupperna har en ganska god kännedom om produkterna från uppföljningen och att resultaten är mer kända nu än när Statskontoret utvärderade systemet 2010. Samtidigt bedömer vi att det finns utrymme för MUCF att ytterligare öka spridningen och kännedomen om produkterna.

Nästan alla kommuner och regioner som har svarat på vår enkät känner till produkterna. Vi bedömer också att kännedomen bland kommunerna är högre i dag än för tio år sedan. Även de statliga myndigheter och departement på Regeringskansliet som vi har varit i kontakt med har ganska god kännedom om produkterna.

En förklaring till den goda kännedomen kan vara att MUCF har använt samma ”produktnamn” för rapporterna under lång tid. Myndigheten har på så sätt skapat ett slags varumärke som många har kommit i kontakt med under åren. Webbplatsen Ung idag uppfattas också som mer användarvänlig än andra liknande webbplatser. Målgrupperna uppfattar även de andra förändringar som MUCF gjort i uppföljningssystemet som positiva, till exempel att Ung idag-rapporterna är mer lättillgängliga i sitt nuvarande format än de var tidigare.

Även om kännedomen är god så bedömer vi att det finns möjligheter till ytterligare spridning. Det finns till exempel en del kommuner som inte alls känner till produkterna. Det gäller framför allt små kommuner som troligen också har små möjligheter att själva ta fram de underlag som de behöver. Ett annat exempel är att fler kommuner och regioner säger att de behöver webbplatsen Ung idag än som använder den. Vissa aktörer som vi har intervjuat uppger också att de kan ha användning av andra delar av uppföljningen som de inte använder i dag. Flera nämner Unga med attityd-rapporterna som ett sådant exempel.

1.2.6 Resultaten används mest på lokal och regional nivå och i låg utsträckning på nationell nivå

En annan bedömningsgrund för ett välfungerande uppföljningssystem är att resultaten från uppföljningen används, till exempel som beslutsunderlag i regeringens budgetarbete eller i kommunernas prioriteringar. Vår slutsats är att resultaten kommer till användning i viss utsträckning. Vi bedömer att Kulturdepartementet, kommuner och regioner är de aktörer som använder resultaten mest. Samtidigt bedömer vi att användningen skulle kunna öka. Det skulle exempelvis kunna ske genom att MUCF mer aktivt skulle arbeta med att öka kännedomen hos små kommuner eller att myndigheten skulle genomföra insatser för att öka spridningen av Unga med attityd-rapporterna.

Vi konstaterar att resultaten från uppföljningen främst används för att öka målgruppernas kunskap om unga. De målgrupper som använder uppföljningen mest är de som också troligen har störst behov av tvärspektoriella kunskapsunderlag om unga. Det gäller Kulturdepartementet som samordnar ungdomspolitiken samt kommuner och regioner som själva har en bred verksamhet som rör unga. Det förklarar också varför Regeringskansliet i övrigt inte använder produkterna i lika stor utsträckning. De får det underlag de behöver från annat håll. De har heller inte tid att ta del av underlag som inte direkt rör deras sakområde. Detsamma gäller i viss grad även de statliga myndigheterna. Särskilt de inrapporterande myndigheterna har egna data och undersökningar som de kan använda inom sitt sakområde och de behöver därför inte MUCF:s underlag på samma sätt som kommuner och regioner.

1.2.7 Uppföljningen används i låg grad till att identifiera behov av insatser för unga

I vårt uppdrag ingår även att bedöma om uppföljningssystemet bidrar till att identifiera eventuella behov av att genomföra nya insatser för unga. Vår slutsats är att uppföljningen kan användas för att identifiera behov av insatser för unga, men att det sker i begränsad utsträckning. Vår granskning visar också att det varierar mycket mellan olika aktörer hur de använder uppföljningens resultat.

Enligt de kommuner och regioner som har besvarat vår enkät bidrar MUCF:s produkter till deras arbete med att utforma insatser för unga. Vi kan också konstatera att MUCF ofta lägger fram förslag i sina rapporter som exempelvis kan handla om nya utredningsuppdrag för MUCF eller andra myndigheter. Dessa förslag kan också ses som förslag på insatser som har identifierats inom ramen för uppföljningssystemet. Vissa av MUCF:s förslag har Kulturdepartementet tagit vidare. Däremot är det ovanligt att uppföljningen bidrar till att några andra delar av Regeringskansliet identifierar behov av insatser. När det gäller statliga myndigheter är bilden liknande. Myndigheterna pekar på att uppföljningen ökar deras kunskap om unga och ungas levnadsvillkor, men att det sällan leder till några direkta åtgärder. Det innebär bland annat att uppföljningen får ett begränsat genomslag på statlig nivå utanför Kulturdepartementets politikområden.

1.2.8 Kostnaderna är rimliga i förhållande till nyttan

För att uppföljningssystemet ska vara effektivt behöver kostnaderna för uppföljningen vara rimliga i förhållande till nyttan. Vi bedömer att kostnaderna för uppföljningssystemet för ungdomspolitikerna står i proportion till den nytta som systemet ger. Systemet kostar relativt lite (omkring 3,8 miljoner kronor årligen), samtidigt som resultaten sprids och kommer till viss användning hos olika typer av aktörer.

Kostnaderna för systemet har legat ganska konstant över tid och vi bedömer att de ligger på en rimlig nivå jämfört med andra uppföljningssystem. Statistiken är relativt billig att ta fram eftersom den främst bygger på befintliga uppgifter. Det finns också inarbetade rutiner för inrapporteringen, vilket innebär att de statliga myndigheter som rapporterar in uppgifter till MUCF också kan göra det till låga kostnader.

Vi bedömer att det främsta mervärdet av uppföljningssystemet är att det samlar den kunskap om unga som finns utspritt hos andra aktörer på ett ställe. Det underlättar för målgrupperna, som därför inte behöver leta efter uppgifter på olika håll. Även andra skäl talar för att systemet gör nytta, till exempel att produkterna är relativt väl kända samt att de kommer till användning inom framför allt kommuner och regioner men även hos Kulturdepartementet.

De årliga Fokus-rapporterna är de dyraste delarna i uppföljningssystemet. Vår utvärdering visar att flera målgrupper inte gör någon större åtskillnad mellan Fokus-rapporterna och Ung idag-rapporterna, utan uppfattar dem som ganska likvärdiga och använder dem på ett likartat sätt. Vi bedömer därför att det inte är nödvändigt att MUCF tar fram båda dessa rapporter varje år. Däremot ser vi ett värde i att MUCF ändå tar fram en rapport varje år. Det beror på att Kulturdepartementet bedömer att de behöver årlig rapportering för sitt arbete med bland annat budgetpropositionen.

1.2.9 Mervärdet av uppföljningssystemet har ökat efter nedläggningen av BO:s Max18

Ett annat sätt att se på nytta och mervärde är att sätta systemet i förhållande till andra närliggande uppföljningssystem. Tidigare överlappade uppföljningssystemet till viss del barnrättspolitikens system Max18. Men Max18 har lagts ned och det är inte klart i nuläget hur barnrättspolitiken kommer att följas upp framöver. Vi bedömer att mervärdet för webbplatsen Ung idag har ökat efter nedläggningen av Max18, eftersom det innebär att det inte finns någon annan motsvarande webbplats som presenterar indikatorer om unga.

1.3 Statskontorets förslag

Vår utvärdering visar att uppföljningssystemet för ungdomspolitiken i stort är ändamålsenligt i förhållande till systemets syfte. Vi bedömer att det finns ett behov av kunskap om ungdomars levnadsvillkor och att systemet svarar mot det behovet. Vi anser därför att det inte behövs några stora förändringar av systemet. Vi anser också att stora förändringar riskerar att öka kostnaderna utan att nyttan av systemet skulle öka i samma omfattning.

Samtidigt visar vår utvärdering att uppföljningssystemet kan förbättras inom sina nuvarande ramar för att få ett större genomslag. Vi lämnar därför några förslag till MUCF om hur de kan förbättra sitt arbete med uppföljningen.

En utgångspunkt för våra förslag är att de inte ska vara kostnadsdrivande. Vi bedömer att kostnaden för uppföljningssystemet som det ser ut i dag ligger på en rimlig nivå, både i förhållande till nyttan med systemet för olika målgrupper och i jämförelse med andra uppföljningssystem. Så bör det också fortsätta att vara. Vi bedömer att det går att öka ändamålsenligheten med systemet utan att öka kostnaderna för det.

1.3.1 MUCF bör göra en systematisk översyn av indikatorerna

Vi föreslår att MUCF ska göra en systematisk översyn av indikatorerna i uppföljningssystemet. Det är viktigt att MUCF gör översynen av indikatorerna i samråd med BO, för att undvika eventuella överlappningar mellan framför allt uppföljningssystemen för ungdomspolitiken respektive barnrättspolitiken. Det är också viktigt att MUCF gör detta i dialog med de inrapporterande myndigheterna.

Vår utvärdering visar att antalet indikatorer är många och att mängden i sig gör det svårt att få överblick över indikatorerna. Några av de viktigaste målgrupperna för uppföljningssystemet har också önskemål om hur indikatorerna kan utvecklas. Det handlar exempelvis om att presentera mer aktuell statistik på webbplatsen eller att kunna redovisa mer statistik per kommun och region. MUCF lyfter själva fram behovet av en ny översyn för att säkerställa att indikatorerna är de mest relevanta för att följa upp det övergripande målet för ungdomspolitiken.

Vi vill samtidigt betona att vi inte ser något behov av att förändra indikatoruppföljningen på något genomgripande sätt. Därför föreslår vi inget särskilt regeringsuppdrag till MUCF. I stället bör MUCF själva få styra översynens omfattning och inriktning.

1.3.2 MUCF bör arbeta mer systematiskt med att sprida och följa upp kunskapsunderlagen

Vi föreslår att MUCF ska arbeta mer systematiskt med att sprida kunskapsunderlagen. I det ingår även att stödja målgrupperna i hur de kan använda kunskapsunderlagen. MUCF bör även bli bättre på att löpande följa upp resultatet av myndighetens kunskapsproduktion. Ett sätt för MUCF att förbättra detta arbete skulle kunna vara att myndigheten tar fram en strategi för hur de ska öka spridningen av kunskapsunderlagen och förbättra sin uppföljning.

Oavsett hur MUCF väljer att arbeta med detta kommer en viktig del att vara att följa upp vilka kunskapsunderlag som målgrupperna behöver och hur de använder dem. MUCF skulle exempelvis kunna följa upp i vilken omfattning de olika indikatorerna på webbplatsen Ung idag används och av vilka. Uppföljningen bör ske löpande för att MUCF också ska kunna använda resultaten för att successivt förbättra produkterna inom uppföljningssystemet.

Vår utvärdering visar att MUCF skulle kunna öka produkternas genomslag hos olika målgrupper. MUCF följer visserligen i dag upp spridningen på en övergripande nivå, men saknar närmare kunskap om hur produkterna sprids och används. Vi bedömer därför att MUCF kan bli bättre på att mer systematiskt följa upp vilka som använder underlagen, på vilket sätt och i vilket syfte. Om MUCF gör detta löpande minskar också behovet av att någon extern part ska göra omfattande översyner av systemet, vilket vi bedömer skulle vara ett mer effektivt sätt att använda statens resurser.

2 Om uppföljningssystemet för ungdomspolitiken

I detta kapitel redogör vi för uppföljningssystemets grunder. Vi redogör för det ungdomspolitiska målet och vad syftet med uppföljningssystemet är. Vi beskriver också kortfattat vilka förändringar som har skett sedan Statskontoret utvärderade systemet 2010. I detta kapitel bedömer vi också om uppföljningssystemets syfte och målgrupper är tydliga.

2.1 Sammanfattande iakttagelser

- Syftet med uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken är att följa upp hur väl målet för ungdomspolitiken nås. Målet är brett formulerat och styr MUCF:s uppföljning. För att följa upp det breda målet har MUCF exempelvis försökt sammanställa i princip all den statistik som finns hos statliga myndigheter inom dessa områden och som uppfyller MUCF:s kvalitetskrav.
- Uppföljningssystemet har många olika målgrupper, som exempelvis regeringen, statliga myndigheter, kommuner och regioner, samt organisationer inom det civila samhället. Vi bedömer att det är otydligt vem eller vilka som i första hand ska använda resultaten av uppföljningen.
- MUCF producerar även mycket kunskaper som inte ingår i uppföljningssystemet. Våra enkäter och intervjuer visar att det är svårt för målgrupperna att hålla isär vad som är produkter från uppföljningssystemet och vad som hör till MUCF:s övriga kunskapsproduktion.
- Uppföljningssystemet har justerats i flera omgångar under 2000-talet. Den viktigaste förändringen sedan Statskontorets utvärdering 2010 är att MUCF sedan 2015 presenterar statistiken om ungas levnadsvillkor på webbplatsen Ung idag.

2.2 Grunderna för ungdomspolitikens uppföljningssystem

Riksdagen beslutade i juni 2014 om ett nytt mål för ungdomspolitikerna.⁵ Detta mål är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv, och inflytande över samhällsutvecklingen. Målet rör alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år.

2.2.1 Målet för ungdomspolitikerna är brett formulerat

Målet för ungdomspolitikerna är brett formulerat och det finns inga delmål. Men regeringen har preciserat vad målet innebär i den ungdomspolitiska propositionen och i den ungdomspolitiska skrivelsen:

Med *goda levnadsvillkor* menar regeringen att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor med utgångspunkt i ungdomars rätt att utöva de mänskliga rättigheterna som de finns nedtecknade i grundlagarna och i Sveriges åtaganden i ett antal konventioner på området. Individerna ska ha tillgång till utbildning, arbete, bostad, hälsa, trygghet, kultur, fritid, sitt språk, möjlighet att vara delaktig i samhället och kunna utöva inflytande över det, samt ett liv fritt från diskriminering.

Med *makt att forma sina liv* menar regeringen att alla ungdomar ska kunna bli delaktiga och inkluderas utifrån sina olika förutsättningar, önskemål och behov. Det ingår också att alla ungdomar oberoende av kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder ska ha samma möjligheter att utvecklas och att kunna vara självständiga, göra självständiga val och kunna ta ansvar för sina handlingar.

Med *inflytande över samhällsutvecklingen* menar regeringen att ungdomar ska finnas med i samhällsbygget och att ungdomar har en uttalad rätt till inflytande över det. Vi måste som samhälle ta tillvara ungdomars kunskaper, erfarenheter och värderingar som en resurs, och ta hänsyn till dem för att vi ska kunna uppnå en hållbar samhällsutveckling.⁶

⁵ Prop. 2013/14:191.

⁶ Regeringens skrivelse 2020/21:105. *Ungdomspolitisk skrivelse*; Prop. 2013/14:191.

I den ungdomspolitiska skrivelsen från 2021 presenterade regeringen ett handlingsprogram med insatser som ska bidra till att det ungdomspolitiska målet uppfylls. Regeringen lyfte också ett antal prioriterade områden för att underlätta arbetet med att nå målet: den psykiska hälsan bland unga ska öka, social inkludering och etablering på arbetsmarknaden ska öka, alla unga ska ha en meningsfull fritid, och alla unga ska vara delaktiga i samhällsbygget.⁷

2.2.2 Uppföljningen av ungdomspolitiken är tvärsektoriell

Som framgår av den ungdomspolitiska propositionen påverkas ungdomar av beslut som fattas inom olika sektorer och på olika samhällsnivåer. Enligt regeringen bör utvecklingen i förhållande till målet också följas upp sektorsövergripande. De huvudområden som regeringen menar huvudsakligen ska styra kunskapsinhämtningen eller analysen är utbildning och lärande, arbete och försörjning, hälsa och utsatthet, inflytande och representation, samt kultur och fritid. Uppföljningen bör också kompletteras med annan relevant kunskap som tas fram inom andra verksamhetsområden.⁸

2.2.3 Målet styr MUCF:s uppföljning

Vi har använt oss av regeringens preciseringar av vilka områden som huvudsakligen ska styra kunskapsinhämtningen samt av de fyra prioriterade områdena i regeringens ungdomspolitiska skrivelse när vi bedömt hur relevant uppföljningen är i förhållande till målet. Vi kan konstatera att det brett formulerade målet styr MUCF:s uppföljning. MUCF presenterar och kommenterar hur ungdomars levnadsvillkor förändras genom att till exempel följa upp olika indikatorer, men även genom kvalitativa analyser.

För att följa upp det breda målet har MUCF försökt sammanställa i princip all den statistik som finns hos statliga myndigheter inom dessa områden och som uppfyller MUCF:s kvalitetskrav. På webbplatsen Ung idag finns indikatorer inom alla de huvudområden som regeringen menar huvudsakligen ska styra kunskapsinhämtningen eller analysen. Indikatorerna

⁷ Regeringens skrivelse 2020/21:105.

⁸ Prop. 2013/14:191.

omfattar även regeringens fyra mest prioriterade utvecklingsområdena inom ungdomspolitiken. Vi skriver mer om dessa indikatorer i nästa kapitel.

2.2.4 Uppföljningssystemet utgör bara en del av MUCF:s kunskapsproduktion

Vår utvärdering har omfattat de fyra delar som enligt regeringens definition utgör uppföljningssystemet (se avsnitt 1.1.4). Men MUCF har också en omfattande övrig kunskapsproduktion. Ett exempel är den nationella ungdomsenkäten som myndigheten genomför vart tredje år. Den skickas ut till ett representativt urval unga i åldern 16–25. Myndigheten använder resultaten från enkäten i MUCF:s olika rapporter och på webbplatsen Ung idag. Ett annat exempel är att myndigheten får särskilda regeringsuppdrag när regeringen ser att det behövs mer kunskaper inom något särskilt område.

Inom ramen för uppdraget att stödja kommuners och regioners arbete med att ta fram en kunskapsbaserad ungdomspolitik tillhandahåller myndigheten bland annat en enkät som landets kommuner och regioner kan använda för att undersöka ungas levnadsvillkor lokalt (Ungdomsenkäten Lupp). Enligt en utvärdering MUCF låtit genomföra 2019 hade över 180 kommuner någon gång genomfört enkäten, och cirka 100 kommuner gör den mer eller mindre regelbundet.⁹

Både våra enkäter och intervjuer med olika målgrupper tyder på att det är svårt för mottagarna att skilja på vilka rapporter som ingår i uppföljningssystemet och vilka som ingår i MUCF:s övriga kunskapsproduktion. Målgrupperna ser i regel inte uppföljningssystemet som ett ”system”, utan ser de olika kunskapsunderlagen från MUCF som likvärdiga – oavsett om de ingår i uppföljningssystemet eller inte.

⁹ Lupp – lokal uppföljning av ungdomspolitiken. MUCF står för metodstöd och tillhandahåller en portal där kommunerna och regionerna kan analysera sina svar. Kommunerna/regionerna ansvarar för att genomföra enkätundersökningen och analysera svaren, samt står för kostnaderna kopplade till att genomföra enkätundersökningen. MUCF (2019). *Luppföljning 2015–2018*.

Det ser vi inte som något problem, men det innebär samtidigt en viss utmaning för oss när vi ska tolka våra resultat. Vi vet inte alltid vilka av MUCF:s produkter som målgrupperna menar när de berättar hur de använder rapporterna och när de bedömer hur relevanta de är. Vi har hanterat denna osäkerhet bland annat genom att ställa kontrollfrågor när det varit möjligt.

2.2.5 Uppföljningen ska ge bred kunskap om ungas levnadsvillkor

Som framgår i kapitel 1 är syftet med uppföljningssystemet att följa utvecklingen av ungas levnadsvillkor utifrån det övergripande målet. Syftet med uppföljningssystemet är inte att följa upp insatser inom ungdomspolitiken eller att bedöma om specifika åtgärder har haft den verkan de var tänkta att ha.

Enligt MUCF ska uppföljningen både ge en bred kunskap om ungas levnadsvillkor och en översikt av den samlade utvecklingen.¹⁰ De företrädare för MUCF som vi har intervjuat säger att indikatorerna ska göra det möjligt att följa utvecklingen över tid, jämföra olika grupper av unga, samt i vissa fall även jämföra ungas situation med situationen för den vuxna befolkningen. Syftet med rapportserierna är att på en djupare nivå följa upp vad som händer inom ett visst område. Enligt MUCF ska beslut som berör unga bygga på kunskap om unga.

2.2.6 Uppföljningen används i regeringens ungdomspolitiska skrivelse och i budgetpropositionerna

Enligt den ungdomspolitiska propositionen bör regeringen redovisa den samlade utvecklingen i förhållandet till det ungdomspolitiska målet till riksdagen med några års mellanrum. En sådan skrivelse lämnade regeringen 2021.¹¹ Redovisningen av den årliga utvecklingen inom olika

¹⁰ Ungdomsstyrelsen (2014). *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. Förslag till ett utvecklat uppföljningssystem.*

¹¹ Regeringens skrivelse 2020/21:105.

verksamhetsområden bör enligt regeringen främst ske för respektive verksamhetsområdes utgiftsområde i budgetpropositionen.

Vår kartläggning av budgetpropositionerna 2019–2021 visar att regeringen har redovisat resultat från olika delar i uppföljningssystemet inom ungdomspolitikens avsnitt i utgiftsområde 17. Ungdomspolitikens resultatredovisning hänvisar till uppföljningssystemets rapporter och även till andra myndigheters rapporter, som till exempel rapporter från Forte och Boverket. När det gäller indikatorerna på webbplatsen Ung idag kan vi konstatera att regeringen har använt mellan 5 och 10 av de indikatorer som finns på webbplatsen Ung idag i budgetpropositionerna för de senaste åren. Men statistiken hämtas då ofta direkt från grundkällan, vilket vi skriver mer om i kapitel 4.

2.2.7 Resultaten av uppföljningen ska komma många målgrupper till del

Vi kan konstatera att uppföljningen har många olika målgrupper och att de inte alltid är så tydligt definierade. Varken regeringen eller MUCF har prioriterat vilken eller vilka målgrupper som i första hand ska använda resultaten från uppföljningen. Just att det är många olika målgrupper gör att uppföljningen måste möta många olika behov. Vi bedömer att bredden i målgrupperna gör det svårt för MUCF att göra uppföljningens resultat relevant för alla berörda. Ungdomspolitiken omfattar många olika aktörer som behöver både olika kunskap och olika mycket kunskap. Vi bedömer att det är svårt att uppfylla allas behov och samtidigt vara tillräckligt relevant för de som har mest behov av uppföljningen.

Enligt regeringen gäller målet för ungdomspolitiken alla statliga beslut och insatser som rör ungdomar. Samtidigt är det kommuner och regioner som till stor del ansvarar för de olika verksamheter som direkt rör ungdomar. Regeringen har i den ungdomspolitiska propositionen pekat ut kommuner och regioner (dåvarande landsting) som viktiga målgrupper för uppföljning och analys av ungdomars levnadsvillkor. Enligt regeringen är det viktigt att kommuner och regioner kan använda den kunskap som samlas in i uppföljningen som underlag för beslut och jämförelser. Sådana jämförelser kan enligt regeringen driva utvecklingen framåt och öka

förutsättningarna för likvärdiga villkor i hela landet.¹² Men propositionen pekar inte mer specifikt ut vilka funktioner eller förvaltningar inom kommunsektorn som är målgrupper.

Uppföljningens resultat ska enligt regeringen kunna användas på olika samhällsnivåer – såväl kommunal och nationell som EU-nivå. Vi har ringat in vilka som är de primära målgrupperna genom att intervjua tjänstepersoner på Kulturdepartementet och företrädare för MUCF.

Både tjänstepersoner på Kulturdepartementet och företrädare för MUCF ser Regeringskansliet som en av de viktigaste målgrupperna och då främst Kulturdepartementet. Departementet har ett samordnade ansvar för regeringens ungdomspolitik. Tjänstepersonerna på Kulturdepartementet nämner även kommuner och organisationer som arbetar med unga som särskilt viktiga målgrupper.

MUCF ser politiker och tjänstepersoner på olika förvaltningar på kommunal och regional nivå som en av sina huvudsakliga målgrupper när det gäller att sprida resultaten av uppföljningen. Utöver regeringen, Regeringskansliet och i synnerhet Kulturdepartementet nämner MUCF även riksdagen och statliga myndigheter som fattar beslut som gäller ungdomar som övriga viktiga målgrupper för uppföljningens resultat. Enligt MUCF kan även journalister, forskare och civilsamhällesaktörer vara potentiella målgrupper.

2.2.8 Uppföljningen har justerats flera gånger – viktigaste förändringen är webbplatsen Ung idag

Uppföljningssystemet för ungdomspolitiken har justerats flera gånger under 2000-talet. Grundstrukturen för det nuvarande uppföljningssystemet lades 2004.¹³ Då bestod systemet av fyra delar: uppföljning av indikatorer som belyser ungdomars levnadsvillkor, tematiska analyser som ger en fördjupad bild av utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor inom något särskilt område, regelbundna attityd- och värderingsstudier samt

¹² Prop. 2013/14:191.

¹³ Ungdomsstyrelsen. (2014). *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. Förslag till ett utvecklat uppföljningssystem.*

utvärderingar av ungdomspolitiken.¹⁴ Varken MUCF eller någon annan aktör har gjort någon övergripande utvärdering av ungdomspolitiken.

Statskontoret utvärderade uppföljningssystemet för ungdomspolitiken 2010. Utvärderingen visade bland annat brister i hur resultaten från uppföljningen spreds, blev kända och användes hos de tänkta mottagarna. Statskontoret rekommenderade bland annat att regeringen skulle ge dåvarande Ungdomsstyrelsen i uppdrag att se över indikatorerna och att utveckla en portal på sin webbplats för presentation och spridning av resultaten från uppföljningssystemet.¹⁵

Den viktigaste förändringen sedan Statskontorets utvärdering 2010 är att MUCF sedan 2015 presenterar statistiken om ungas levnadsvillkor på webbplatsen *Ung idag*. Regeringen gjorde vissa ändringar i styrningen av systemet i samband med att MUCF lanserade webbplatsen. Fram till 2015 hade dåvarande Ungdomsstyrelsen i uppdrag att göra en årlig sammanställning och sektorsövergripande analys av de indikatorer som myndigheterna rapporterade in. Sammanställningen och analysen redovisades skriftligen i rapporten *Ung idag*.

Fram till 2015 var de inrapporterande myndigheterna även skyldiga att redovisa om de hade genomfört några särskilda åtgärder för att förbättra ungas levnadsvillkor. Även detta redovisades i *Ung idag*-rapporterna, som då var betydligt mer omfattande än i dag. Men från 2015 har regeringen gett MUCF i uppdrag att lämna en sammanställning av indikatorerna och en kortare redogörelse av väsentliga förändringar i levnadsvillkoren till Regeringskansliet varje år.¹⁶ I stället för att rapportera dessa i *Ung idag*-rapporterna har MUCF presenterat indikatorerna på webbplatsen *Ung idag* och förkortat den årliga redovisningen till Kulturdepartementet.

I den nu gällande ungdomspolitiska propositionen från 2014 bedömde regeringen att uppföljningssystemet till sin struktur fungerar relativt väl

¹⁴ Proposition 2004/05:2. *Makt att bestämma – rätt till välfärd*.

¹⁵ Statskontoret. (2010:25). *Ett effektivare uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken*.

¹⁶ Regeringsbeslut 2015-03-12. *Uppdrag att lämna underlag om och redovisa ungas levnadsvillkor*.

och att det borde fortsätta bygga på att regelbundet samla in uppgifter för olika indikatorer som visar ungas levnadsvillkor, årliga tematiska analyser inom olika sakområden och återkommande studier om ungdomars attityder och värderingar.

3 Om produkterna i uppföljningssystemet

I detta kapitel presenterar vi de fyra produkterna som ingår i uppföljningssystemet. Tyngdpunkten i vår presentation ligger på statistiken som redovisas på webbplatsen Ung idag. Vi redovisar vår kartläggning om indikatorerna möjliggör fördjupade analyser utifrån olika bakgrundsvariabler, och gör jämförelser med några andra indikatorsystem. Därefter redovisar vi hur MUCF arbetar med att sprida produkterna. Slutligen analyserar vi kostnaderna för uppföljningssystemet.

3.1 Sammanfattande iakttagelser

- MUCF sammanställer och redovisar omkring hundra indikatorer om ungas levnadsvillkor inom olika områden. Senast indikatorerna sågs över systematiskt var 2014. Både MUCF och vissa av de myndigheter som rapporterar in statistik till MUCF välkomnar en översyn av indikatorerna. Samtidigt har de på det stora hela inga invändningar mot de nuvarande indikatorernas relevans.
- Indikatorerna går att analysera utifrån vissa av de bakgrundsvariabler som regeringen har sagt är viktiga, men inte alla. Vi bedömer att det finns ett värde i att behålla de bakgrundsvariabler som finns på webbplatsen i dag. Samtidigt är det varken rimligt eller möjligt att inom ramen för detta uppföljningssystem tillgodose alla behov av bakgrundsvariabler som kan finnas hos olika målgrupper.
- Statistiken på webbplatsen Ung idag är oftast bara på riksnivå. För kommuner och regioner skulle det vara till nytta om en större del av indikatorerna vore möjliga att redovisa per kommun och län. Samtidigt har kommuner och regioner tillgång till annan statistik också och kan då ändå ha nytta av nationella data för att jämföra med sina egna data.
- Barnrättspolitiken och ungdomspolitiken har tidigare följts upp med delvis samma indikatorer. Barnombudsmannen (BO) ser för

närvarande över hur barnrättspolitiken ska följas upp framöver. Vi bedömer att det är viktigt att MUCF och BO samarbetar om att följa upp indikatorerna inom respektive område för att undvika onödiga överlappningar och dubbelarbete.

- Rapporterna från uppföljningssystemet når fler läsare än MUCF:s övriga kunskapsproduktion. Webbplatsen Ung idag har också fler besökare än Barnombudsmannens motsvarighet Max18 hade innan den lades ner.
- Den genomsnittliga årliga kostnaden för uppföljningssystemet ligger på samma nivå som för cirka tio år sedan, i fasta priser. Systemet kostar omkring 3,8 miljoner kronor årligen. Kostnaderna för myndigheterna som rapporterar in statistik till MUCF är små.
- Det är svårt att jämföra kostnaderna för olika uppföljningssystem med varandra eftersom det är många olika faktorer som påverkar kostnaderna. Den översiktliga jämförelse som vi ändå har gjort pekar på att uppföljningssystemet för ungdomspolitiken inte sticker ut åt något håll: kostnaderna är varken särskilt höga eller särskilt låga.

3.2 Indikatorer för att följa ungas levnadsvillkor utgör grunden för uppföljningen

Grunden för uppföljningen av ungdomspolitiken är statistik om ungas levnadsvillkor. Statistiken består till största del av enkät- och registerdata som olika myndigheter redan har som MUCF sammanställer och presenterar som indikatorer på webbplatsen Ung idag. Valet av indikatorer bygger på en rapport som dåvarande Ungdomsstyrelsen skrev 2014. MUCF och vissa av de myndigheter som rapporterar in indikatorer till uppföljningen anser att det skulle vara bra med en ny översyn av indikatorerna. Samtidigt har de på det stora hela inga invändningar mot de nuvarande indikatorernas relevans. Våra enkätsvar och intervjuer visar att webbplatsen är uppskattad bland användarna (se kapitel 4 och 5).

3.2.1 Nio myndigheter rapporterar in statistik till MUCF

Regeringen har gett nio myndigheter i uppdrag att varje år lämna ett underlag om ungas levnadsvillkor till MUCF. Myndigheterna är Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Brottsförebyggande rådet,

Centrala studiestödsnämnden, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Socialstyrelsen och Statens skolverk.¹⁷

Myndigheterna ska utforma underlaget med utgångspunkt från de indikatorer som MUCF anger. Underlaget ska också innehålla en kortare redogörelse för väsentliga förändringar i ungas levnadsvillkor på riksnivå, enligt de anvisningar som MUCF lämnar. Antalet indikatorer som myndigheterna rapporterar in till MUCF varierar mellan en och tio per myndighet. Enligt de inrapporterande myndigheterna fungerar inrapporteringen väl. Statistiken har tagits fram på samma sätt i flera år, vilket gör att myndigheterna vet vad de ska göra och det finns rutiner för arbetet. Det uppskattas av myndigheterna. Arbetet innebär heller inga stora kostnader för myndigheterna, vilket vi redovisar i avsnitt 3.7.3.

Ungefär hälften av statistiken på webbplatsen Ung idag kommer från de inrapporterande myndigheterna. För de områden där det inte finns statistik så kompletterar MUCF indikatorsammanställningen med ett 30-tal indikatorer som kommer från MUCF:s nationella ungdomsenkät. Det gäller särskilt områdena kultur och fritid samt inflytande och representation, där det enligt MUCF i nuläget inte finns statistik. MUCF köper också in viss statistik från Statistiska centralbyrån (SCB). Drygt 20 indikatorer kommer från SCB.

3.2.2 Omkring 100 indikatorer presenteras på webbplatsen Ung idag

Utifrån myndigheternas underlag och resultat från MUCF:s nationella ungdomsenkät presenterar MUCF statistik om ungas levnadsvillkor på webbplatsen Ung idag. På webbplatsen finns i dag totalt 103 indikatorer¹⁸ grupperade inom följande sex områden:

- arbete och boende (11 indikatorer)
- ekonomisk och social utsatthet (23 indikatorer)
- fysisk och psykisk hälsa (15 indikatorer)

¹⁷ Regeringsbeslut 2015-03-12. *Uppdrag att lämna underlag om och redovisa ungas levnadsvillkor*. Uppdraget gäller fram till år 2023.

¹⁸ Se bilaga 3 med indikatorerna.

- inflytande och representation (33 indikatorer)
- kultur och fritid (11 indikatorer)
- utbildning (10 indikatorer).

Vissa indikatorer är snarlika men mäter olika saker. Ett exempel är indikatorerna *andel elever i årskurs 9 som uppger att de utsatts för grövre våld* och *andel unga 16–24 år som uppger att de utsatts för misshandel*. MUCF har grupperat ihop dessa under rubriken "Utsatta för brott" och kallar dem nyckeltal i stället för indikatorer. Vi räknar alla nyckeltal som enskilda indikatorer. Därför skiljer sig det antal indikatorer vi redovisar här från antalet indikatorer som MUCF anger på webbplatsen.

3.2.3 Statistiken bygger på registerdata och regelbundna enkäter

Omkring hälften av statistiken bygger på registerdata och hälften på urvalsundersökningar. MUCF uppdaterar statistiken på webbplatsen en gång per år eller så ofta som undersökningarna görs. Myndigheten försöker hålla statistiken på webbplatsen så aktuell som möjligt. Men många indikatorer kommer från datakällor som inte uppdateras varje år, vilket innebär att statistiken från dessa källor inte alltid är så aktuell. Som vi visar i kommande kapitel vill vissa av målgrupperna ha mer aktuell statistik.

Enligt företrädare för MUCF bygger valet av indikatorer framför allt på relevans för att följa upp målet och på datakvalitet. Myndigheten vill helst redovisa statistik som baseras på registerdata. Finns inte det vill myndigheten använda enkätundersökningar med ett nationellt representativt urval för populationen ungdomar. Enligt MUCF har myndigheten tillsammans med de inrapporterande myndigheterna gjort ett urval för att hitta de bästa indikatorerna utifrån kriterier som att urvalet ska vara tillräckligt stort och att undersökningarna görs återkommande med jämna mellanrum.

3.2.4 Indikatorerna sågs över systematiskt 2014

I samband med den ungdomspolitiska propositionen fick dåvarande Ungdomsstyrelsen ett regeringsuppdrag att utveckla indikatorer för att följa upp ungdomars levnadsvillkor. Ungdomsstyrelsens förslag till nytt

indikatorbatteri publicerades 2014, och ligger till grund för den nuvarande indikatorsammanställningen.¹⁹

Även om enstaka indikatorer har bytts ut har MUCF inte gjort någon systematisk översyn av samlingen av indikatorer sedan 2014. Företrädare för MUCF säger att det beror på tidsbrist, och att en förklaring till detta är att myndigheten tappade nästan hela sin personal i samband med att regeringen omlokaliserade myndigheten från Stockholm till Växjö 2019. I och med flytten byttes 90 procent av MUCF:s personal ut. Myndigheten påpekar också att det inte brukar ske några större förändringar i produktion av offentlig statistik på så kort tid.

Våra intervjuer med företrädare för MUCF och med de inrapporterande myndigheterna visar att både MUCF och vissa av myndigheterna välkomnar en översyn av indikatorerna. Men varken MUCF eller de inrapporterande myndigheterna kan peka på att någon särskild indikator saknas för att följa upp det ungdomspolitiska målet. De har på det stora hela heller inga invändningar som handlar om de nuvarande indikatorernas relevans eller kvalitet. Men enligt MUCF vill myndigheten göra en grundlig översyn av indikatorerna för att vara säkra på att de publicerar de indikatorer som är mest lämpade för att följa upp det ungdomspolitiska målet.²⁰

3.3 Indikatorerna går att analysera på vissa bakgrundsvariabler

I vårt uppdrag har det ingått att kartlägga i vilken mån indikatorerna på webbplatsen Ung idag gör det möjligt att göra fördjupande analyser utifrån olika bakgrundsvariabler, som visar hur situationen ser ut i olika delgrupper. Vår kartläggning visar att all statistik på webbplatsen går att analysera utifrån bakgrundsvariabeln kön. För de övriga bakgrundsvariablerna är bilden varierande (tabell 1).

¹⁹ Ungdomsstyrelsen. (2014). *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. Förslag till ett utvecklat uppföljningssystem.*

²⁰ E-post MUCF 2021-12-15.

Vi bedömer att det finns ett värde i att behålla de bakgrundsvariabler som finns på webbplatsen i dag, under förutsättning att det inte innebär stora kostnader för myndigheterna att rapportera in. Som vi visat i kapitel 2 har uppföljningssystemet flera olika målgrupper. Målgrupperna kan ha olika behov när det gäller analyser utifrån olika bakgrundsvariabler. Samtidigt anser vi att det inte är rimligt eller möjligt att inom ramen för detta uppföljningssystem tillgodose alla behov av bakgrundsvariabler som kan finnas hos olika målgrupper.

Tabell 1. Bakgrundsvariabler som indikatorerna på webbplatsen Ung idag går att göra fördjupade analyser på.

Bakgrundsvariabel	Antal indikatorer som går att analysera på denna bakgrundsvariabel
Kön	Samtliga 103
Ålder	Varierande. För 82 av 103 indikatorer går det att göra någon slags jämförelse av utfallet mellan olika åldersgrupper. Åldersindelningen varierar från fall till fall.
Kommun	13 av 103
Region/län	20 av 103
Inrikes/utrikes född	58 av 103
Svensk/utländsk bakgrund	54 av 103

Källa: Statskontorets kartläggning av indikatorer på webbplatsen Ung idag under våren/sommaren 2021.

3.3.1 Det är bara ett fåtal indikatorer som redovisas på kommunnivå

Enligt regeringen bör indikatorerna så långt som möjligt utvecklas för att det ska gå att göra jämförelser mellan kommuner och mellan regioner.²¹ Men vår kartläggning visar att med dagens indicatorsystem går det bara i begränsad skala. Det är bara ett fåtal av indikatorerna som redovisas på kommunnivå eller på region/länsnivå (se tabell 1 ovan).

De indikatorer som innehåller bakgrundsvariabeln kommun och/eller region/län kommer i första hand från Arbetsförmedlingens, SCB:s och Skolverkets statistik. Även vissa enstaka indikatorer inom området

²¹ Prop. 2013/14:191.

ekonomisk och social utsatthet samt området fysisk och psykisk hälsa har en geografisk indelningsgrund. Personer vi intervjuat på SCB säger att indikatorerna kopplade till ungas valdeltagande skulle gå att redovisa på kommunnivå, men att MUCF i nuläget inte gör det. Enligt MUCF är dessa de enda indikatorer där de inte utnyttjar den potentialen.

I och med att en stor del av statistiken bygger på urvalsundersökningar är antalet individer som ingår i undersökningarna ofta inte tillräckligt många för att det ska gå att analysera underlaget uppdelat på dessa bakgrundsvariabler. Vi bedömer att det också kan finnas en motsättning mellan att kunna redovisa statistiken på kommunnivå och att ha den mest aktuella statistiken. Statistik som bygger på registerdata och omfattande enkätundersökningar har ofta en viss eftersläpning.

För kommuner och regioner kan det vara till nytta om en större del av statistiken går att redovisa på kommunal och regional nivå. Samtidigt visar vår enkät och våra intervjuer att en del kommuner använder statistiken på webbplatsen Ung idag för att jämföra med sina egna insamlade data, till exempel från den lokala ungdomsenkäten Lupp. Det tyder på att kommunerna ändå har nytta av statistiken, även om den inte alltid går att redovisa på kommunnivå. Men för att de ska kunna göra det måste statistiken på nationell nivå gå att jämföra med den statistik som kommuner och regioner har på lokal nivå.

3.3.2 Åldersindelningen för statistiken varierar

Åldersindelningen för statistiken varierar från fall till fall. Statistiken redovisas oftast för åldersgruppen 16–24 år eller 16–25 år. Ungefär hälften av variablerna har denna indelning. Den näst vanligaste åldersindelningen är 18–24 år. För vissa av variablerna är åldersindelningen en annan. Till exempel inom skolområdet är det inte relevant att använda dessa ålderskategorier. I de fallen redovisas i stället statistik för elever i en viss årskurs eller på gymnasiet. I vissa fall går det också att jämföra med den vuxna befolkningen, då visas också statistik för personer i åldern 30–64 år.

3.3.3 Indikatorerna redovisas i många fall uppdelat på endera inrikes/utrikes födda eller svensk/utländsk bakgrund

Drygt hälften av indikatorerna går att analysera på antingen inrikes respektive utrikes födda eller på svensk respektive utländsk bakgrund. Inrikes födda är personer födda i Sverige medan utrikes födda är personer födda utomlands. Utländsk bakgrund har personer som är utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. Vissa av indikatorerna innehåller båda dessa uppdelningar, medan andra innehåller någon av dem. Alla indikatorer som MUCF och Skolverket tillhandahåller innehåller en eller båda av dessa uppdelningar. Det gör även en stor del av SCB:s statistik, samt några enstaka indikatorer från övriga myndigheter.

3.3.4 Vissa bakgrundsvariabler saknas helt eftersom statistiken inte går att redovisa på det sättet

I enlighet med uppdraget har vi också kartlagt om indikatorerna gör det möjligt att göra fördjupande analyser utifrån bakgrundsvariablerna sexuell läggning, socioekonomisk bakgrund och eventuell funktionsnedsättning. Dessa bakgrundsvariabler finns inte med på webbplatsen. Vi bedömer att det är rimligt eftersom det oftast saknas underlag för att redovisa indikatorerna uppdelat på sådana bakgrundsvariabler.

Dåvarande Ungdomsstyrelsen har resonerat kring detta i rapporten från 2014 där förslaget till den nuvarande uppsättningen indikatorer lades fram. Enligt myndigheten redovisades inte bakgrundsvariablerna sexuell läggning och funktionsnedsättning eftersom det saknades lämpligt statistiskt underlag för att regelbundet redovisa dessa. Dessutom saknas en etablerad definition av funktionsnedsättning. Samtidigt påpekade myndigheten i rapporten att dessa bakgrundsvariabler skulle kunna ge viktig information om skillnader i ungas villkor, och att dessa variabler bör ingå i redovisningen av indikatorer när det går att göra på ett enhetligt sätt.²² Men enligt de företrädare för MUCF som vi har intervjuat har inte utvecklingen av användbara bakgrundsvariabler skett i den takt som de

²² Ungdomsstyrelsen. (2014). *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. Förslag till ett utvecklat uppföljningssystem.*

tidigare trodde. Därför saknas det fortfarande möjligheter att redovisa statistiken på webbplatsen Ung idag uppdelat på dessa bakgrundsvariabler.

3.4 Det finns vissa överlappningar med indikatorer inom andra uppföljningssystem

I enlighet med uppdraget har vi analyserat hur indikatorerna i uppföljningssystemet förhåller sig till indikatorer som används inom andra relevanta områden. Vi har valt att göra en översiktlig jämförelse med de indikatorer som BO tidigare använde för att följa upp barnrättspolitiken, eftersom målgrupperna för dessa politikområden delvis överlappar. Målet för barnrättspolitiken, som utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter, är att barn ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Målet omfattar barn upp till 18 års ålder.²³ Vi har också gjort en översiktlig jämförelse av hur indikatorerna förhåller sig till Eurostats uppföljning av indikatorer inom ungdomsområdet.

Vad gäller övriga politikområden kan vi konstatera att Folkhälsomyndigheten nyligen har granskat i vilken mån folkhälsopolitikens indikatorer förekommer i andra uppföljningssystem, och där kan vi se vissa likheter med ungdomspolitikens indikatorer. Vi beskriver dessa kortfattat nedan. Vi har även tittat på jämställdhetspolitikens och funktionshinderspolitikens uppföljningssystem. Men eftersom även dessa är under översyn eller under utveckling är det svårt för oss att göra en bedömning av vad eventuella överlappningar innebär i praktiken.

3.4.1 Delvis samma indikatorer som barnrättspolitiken tidigare använde

Barnrättspolitiken och ungdomspolitikens har tidigare följts upp med delvis samma indikatorer. Det har därmed funnits en viss överlappning mellan den statistik som finns på webbplatsen Ung idag och den statistik som BO tidigare presenterat på barnrättspolitiken statistikportal Max18. Max18 innehöll ett sextiotal indikatorer, och byggde på statistik från sju olika statliga myndigheter samt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

²³ Proposition 2017/18:186. *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter.*

Vi har inte kunnat göra någon djupare analys av dessa överlappningar eftersom BO har beslutat att lägga ned Max18.²⁴ Vår jämförelse bygger därför på en förteckning från BO över indikatorerna på Max18, vilka uppgiftslämnarna var, samt vilka indikatorer som enligt BO även fanns på webbplatsen Ung idag. Enligt BO:s förteckning fanns omkring hälften av Max18:s indikatorer även på Ung idag.²⁵ Ett exempel är indikatorn *elever som känner sig mobbade av lärare*. Vi kan konstatera att samtliga sju myndigheter som rapporterade in statistik till Max18 också ingår i ungdomspolitikens uppföljningssystem. En del av datakällorna i båda systemen är de samma. Det gäller till exempel Skolverkets urvalsundersökning *Attityder till skolan* och Brottsförebyggande rådets *Skolundersökning om brott*.

BO håller för närvarande på och ser över hur myndigheten framöver ska följa upp barnrättspolitiken. Enligt våra intervjuer med BO arbetar myndigheten med detta i dialog med bland annat MUCF.

Redan i den ungdomspolitiska propositionen 2014 lyfte regeringen fram att MUCF:s och BO:s samarbete bör utvecklas när det gäller statistiken som rör ungdomar och BO:s uppföljning av barns levnadsvillkor.²⁶ Även vi bedömer att det är viktigt att MUCF och BO samarbetar om att följa upp indikatorer inom respektive myndighets område för att undvika onödiga överlappningar och dubbelarbete.

3.4.2 Liten överensstämmelse med EU:s ungdomsindikatorer

Också på EU-nivå är uppföljningen under omprövning. EU har antagit en ny ungdomsstrategi för perioden 2019–2027, men har när denna rapport skrivs inte fattat beslut om hur de ska följa upp strategin.²⁷ Vår jämförelse bygger därför på de indikatorer som Eurostat sammanställer för att följa

²⁴ Barnombudsmannen. (2021). *Årsredovisning 2020*.

²⁵ Sammanställning från BO, e-post till Statskontoret 2021-11-19.

²⁶ Prop. 2013/14:191.

²⁷ EU:s ungdomsstrategi för 2019–2027 bygger på rådets resolution från den 26 november 2018 om ramar för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet.

upp EU:s tidigare ungdomspolitiska strategi (2010–2018).²⁸ Eftersom dessa eventuellt kommer att ersättas inom kort har vi bedömt att det inte är meningsfullt att göra någon djupare jämförelse av hur indikatorerna på webbplatsen Ung idag förhåller sig till Eurostats ungdomsindikatorer. Men vår översiktliga genomgång visar att en dryg tredjedel av de 24 indikatorer som Eurostat redovisar liknar eller är jämförbara med indikatorerna på Ung idag. När dåvarande Ungdomsstyrelsen tog fram förslaget till de indikatorer som nu finns så konstaterade myndigheten att av de 54 indikatorer som myndigheten föreslog är det 17 som är jämförbara med eller liknar EU:s ungdomspolitiska indikatorer.²⁹

I sammanhanget vill vi också lyfta fram att det nationella uppföljningssystemet inte har som syfte att rapportera in till EU:s uppföljningssystem. Den uppgiften sköts av SCB. Det finns andra källor som gör att det går att göra internationella jämförelser, till exempel just Eurostat. Vi bedömer därmed att uppföljningssystemet för ungdomspolitiken inte är så relevant på EU-nivå, men att det heller inte är meningen att det ska vara det.

3.4.3 Det förekommer liknande indikatorer inom folkhälsopolitiken

Folkhälsomyndigheten har på regeringens uppdrag utvecklat en ny stödstruktur för det statliga folkhälsoarbetet. Stödstrukturen är uppbyggd kring fyra delar, där en del är uppföljning. Folkhälsomyndighetens förslag till uppföljningsindikatorer är över hundra till antalet. Myndigheten tänker sig att hela samlingen indikatorer kan användas bland annat för att göra fördjupade uppföljningar. Myndigheten har också beslutat om ett mindre antal kärnindikatorer (drygt 30) som ska användas för att följa upp det övergripande folkhälsopolitiska målet.

I Folkhälsomyndighetens förteckning och beskrivningar av indikatorerna framgår bland annat om indikatorerna även finns i andra uppföljnings-

²⁸ Eurostats webbplats. *Dashboard of Youth Indicators*. (Hämtad 2022-01-11). <https://ec.europa.eu/eurostat/web/youth/data/eu-dashboard>.

²⁹ Ungdomsstyrelsen (2014). *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. Förslag till ett utvecklat uppföljningssystem*.

system.³⁰ Enligt förteckningen är det bara en indikator som även redovisas på webbplatsen Ung idag. Det finns alltså ingen systematisk överlappning mellan systemen på så sätt att indikatorerna är exakt de samma. Men vi bedömer att flera av indikatorerna som Folkhälsomyndigheten använder för att följa upp folkhälsopolitiken liknar dem som redovisas på webbplatsen Ung idag, fast de kommer från olika datakällor och har lite olika mått. Även Folkhälsomyndigheten konstaterar att det finns liknande indikatorer i sitt fritextsvar till vår enkät. Ett skäl till detta är att målen för de två politikområdena är relativt lika.³¹

3.5 MUCF presenterar resultaten från uppföljningen i tre rapportserier

Utöver sammanställningen av indikatorer presenterar MUCF även resultaten från uppföljningen i tre rapportserier: *Ung idag*, *Fokus* och *Unga med attityd*. Samtliga rapportserier har funnits sedan början av 2000-talet. Både Ung idag och Fokus har ett tematiskt innehåll men det finns skillnader i vilken typ av underlag som rapporterna bygger på. Ung idag utgår i första hand från indikatorerna medan Fokus-rapporterna även bygger på annat material, som till exempel intervjuer. Våra intervjuer med olika målgrupper visar att de inte ser någon större skillnad mellan dessa två olika rapportserier och att de använder dem på likartat sätt. Unga med attityd-rapporterna är något mindre kända och används i mindre utsträckning än de övriga rapporterna, men våra intervjuer visar ändå att också dessa rapporter är uppskattade.

3.5.1 Ung idag-rapporter beskriver förändringar i ungas levnadsvillkor

Rapporten Ung idag är en årlig redovisning där MUCF presenterar och kommenterar förändringar i ungas levnadsvillkor utifrån de indikatorer myndigheten presenterar på webbplatsen Ung idag. De senaste årens rapporter har teman som exempelvis ungas tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter och ungas väg genom utbildningssystemet mot etablering

³⁰ Folkhälsomyndigheten (2020). *På väg mot en god och jämlik hälsa – Stödstruktur för det statliga folkhälsoarbetet*, bilaga 5.

³¹ Prop. 2017/18:249. *God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik*.

i arbetslivet. Rapporten från 2021 belyser ungas levnadsvillkor inom flera olika områden, och MUCF har kompletterat den med intervjudata för att den ska ge en aktuell bild av hur coronapandemin har påverkat ungas levnadsvillkor.

3.5.2 Fokus-rapporter med fördjupningar

Fokus-rapporterna innehåller en årlig tematisk analys där MUCF fördjupar sig inom ett särskilt område. Rapporternas underlag består i regel av resultat från myndighetens enkätundersökningar och övrig datainsamling som till exempel fokusgruppsintervjuer. Teman som MUCF har lyft de senaste åren handlar om ungas möjligheter till inflytande på lokal nivå, ungas erfarenheter av sexuella trakasserier i utbildningsmiljöer, och ungas sociala inkludering i Sverige.

3.5.3 Unga med attityd följer ungas värderingar över tid

MUCF gör ungefär vart sjätte år en studie av ungdomars attityder och värderingar på uppdrag av regeringen. Studien följer hur ungas attityder och värderingar förändras över tid och hur ungas attityder och värderingar skiljer sig från vuxnas. Det kan till exempel handla om ungas attityder till det politiska systemet och till de samhällsfrågor som unga tycker är viktiga i dag. Den senaste studien bygger på en enkät till sammanlagt 9 000 slumpmässigt utvalda personer i åldern 16–74 år under hösten 2018. MUCF presenterar resultaten från studierna i rapporterna *Unga med attityd* som publicerats 2007, 2013 och 2019. Myndigheten använder även resultat från attityd- och värderingsstudien i vissa Fokus- och Ung idag-rapporter.

3.6 Spridning av kunskap och statistik från uppföljningssystemet

MUCF har i uppgift att verka för att målen inom ungdomspolitiken uppnås genom att ta fram, samla och sprida kunskap.³² Myndigheten arbetar också aktivt med att på olika sätt sprida resultaten från uppföljningen av ungdomspolitiken. Vårt underlag visar att rapporterna från uppföljnings-

³² Förordning (2018:1425) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

systemet har en större spridning än MUCF:s övriga motsvarande kunskapsproduktion. Webbplatsen Ung idag har också fler besökare än BO:s motsvarande webbplats Max18 hade innan den lades ner. Vi bedömer att MUCF har lyckats ganska väl med att sprida produkterna inom uppföljningssystemet. Samtidigt bedömer vi att det finns utrymme för MUCF att ytterligare öka spridningen och kännedomen om produkterna. Det tyder resultaten från våra enkätsvar och intervjuer på (se kapitel 4 och 5).

3.6.1 MUCF sprider rapporterna genom olika typer av kommunikationsinsatser

MUCF gör olika typer av kommunikationsinsatser för att sprida sina rapporter. I samband med att myndigheten publicerar en ny rapport brukar den gå ut med ett pressmeddelande, skicka förslag på en debattartikel till de stora tidningarna i Sverige, och lägga ut information på myndighetens webbplats och i sociala medier. Ibland gör MUCF även riktade utskick till vissa intressenter. Exempelvis brukar myndigheten skicka rapporterna till Kulturutskottet i riksdagen för att sprida den till utskottets ledamöter.

MUCF anordnar även seminarier och konferenser där de presenterar rapporterna från uppföljningssystemet. Det viktigaste evenemanget är MUCF:s årliga rikskonferens som samlar framför allt kommunala och regionala tjänstepersoner. Under 2020 ersatte MUCF rikskonferensen med digitala spridningstillfällen, de så kallade MUCF-dagarna, med 770 anmälda deltagare för de dagar som hade ungdomspolitiska teman.³³

Myndigheten har på senare år satsat alltmer på digitala spridningstillfällen, bland annat på grund av coronapandemin. Sedan våren 2021 har MUCF ordnat en serie livesända webinarier, där myndigheten presenterar resultat från sina rapporter. Sändningarna publiceras på MUCF:s webbplats och går även att se i efterhand. Enligt uppgifter från MUCF visades webinariet där myndigheten presenterade Ung idag-rapporten från 2021 omkring 600 gånger.

³³ MUCF. (2021). *Årsredovisning 2020*.

3.6.2 MUCF följer upp rapporternas spridning och besöken på webbplatsen Ung idag

MUCF följer upp resultaten av kunskapsspridningen bland annat genom att följa upp hur många gånger rapporter laddas ner från webbplatsen och antalet fysiska exemplar som beställs. Enligt MUCF har de rapporter som publicerats inom ramen för uppföljningssystemet under 2018–2020 spridits i mellan 500 och 2 000 exemplar per rapport. I dessa siffror ingår det totala antalet spridda exemplar (digitala nedladdningar plus beställda fysiska exemplar) under 2018–2020 per rapport som publicerats under perioden.³⁴

Myndigheten samlar även in statistik över antalet besök på webbplatsen Ung idag. Webbplatsen hade under 2018–2020 omkring 9 000 besök per år. Sedan 2020 mäter MUCF även antalet unika besökare på webbplatsen. Under 2020 var det ungefär 5 300 unika besökare.³⁵ Däremot följer myndigheten inte upp hur många besökare de olika indikatorerna på webbplatsen har, vilket skulle kunna ge en fingervisning om i vilken utsträckning målgrupperna använder dem och tycker att de är relevanta. Myndigheten följer heller inte upp hur många besökare som använder funktionen där statistiken redovisas på de olika bakgrundsvariablerna.

3.6.3 Uppföljningssystemets rapporter sprids mer än MUCF:s övriga kunskapsproduktion

Vi har jämfört spridningen av uppföljningssystemets rapporter med hur stor spridning MUCF:s övriga rapporter med liknande teman har.³⁶ Vi kan konstatera att uppföljningssystemets rapporter sprids i högre grad än MUCF:s övriga publikationer. I genomsnitt har uppföljningssystemets rapporter spridits i ungefär 1 600 exemplar per rapport under 2018–2020. Motsvarande siffra för MUCF:s övriga rapporter är i snitt 400 exemplar. Samtidigt finns det en stor variation när det gäller hur mycket rapporterna

³⁴ MUCF:s sammanställning på spridningssiffror till Statskontoret.

³⁵ Ibid.

³⁶ Till exempel rapporten MUCF (2019). *Olika verkligheter. Unga hbtq-personer om sina levnadsvillkor*.

sprids. Det gäller både rapporter inom uppföljningssystemet och MUCF:s övriga jämförbara rapporter.

Vi har även jämfört besöksstatistiken för webbplatsen Ung idag med BO:s tidigare motsvarande webbplats Max18. Vi kan konstatera att webbplatsen Ung idag har dubbelt så många besök som BO:s Max18 hade. Enligt BO hade Max18 cirka 4 800 besök 2019. Motsvarande siffra för webbplatsen Ung idag var drygt 9 700.³⁷

3.7 Kostnader för uppföljningssystemet

I detta avsnitt redovisar vi kostnaderna för uppföljningssystemet och jämför med kostnaderna för andra uppföljningssystem i den mån det är möjligt. Vi bedömer att kostnaderna för systemet ligger på en rimlig nivå. Underlaget för jämförelsen kommer dels från MUCF och BO, dels från Statskontorets tidigare rapporter om andra uppföljningssystem.

3.7.1 MUCF:s genomsnittliga kostnad för systemet ligger på en stabil nivå

MUCF:s årliga kostnader för arbetet med uppföljningssystemet har varierat mellan cirka 2,6 miljoner och 6 miljoner kronor under perioden 2018–2020.³⁸ I dessa siffror ingår både arbetstid och övriga kostnader, som till exempel inköp och upphandlade konsulter. Att de årliga kostnaderna varierar beror på att attityd- och värderingsstudien görs vart sjätte år och drar upp kostnaderna de år när MUCF arbetar med studien (senast under 2018 och 2019). Om vi fördelar kostnaderna för attityd- och värderingsstudien även på åren mellan rapporterna och räknar ut ett genomsnitt så har MUCF:s årliga kostnad för uppföljningssystemet varit cirka 3,8 miljoner under perioden 2018–2020. Det ligger i linje med vad

³⁷ Barnombudsmannen. (2021). *Årsredovisning 2020*. Enligt BO har besöksstatistiken på Max18 visat på en nedåtgående trend i antal sessioner från 11 295 år 2013 till 4 779 år 2019.

³⁸ MUCF:s sammanställning till Statskontoret.

systemet kostade under 2013, i fasta priser.³⁹ Det innebär att systemet i praktiken kostar något mindre i dag än tidigare.

Som vi konstaterat i kapitel 2 har MUCF också en övrig kunskapsproduktion som handlar om ungas levnadsvillkor men som inte ingår i uppföljningssystemet. I myndighetens årsredovisning är totalkostnaden för att följa upp och analysera ungdomars levnadsvillkor, attityder och värderingar ungefär 2–3 miljoner kronor högre per år än kostnaderna för uppföljningssystemet.

3.7.2 Fokus-rapporterna kostar mest

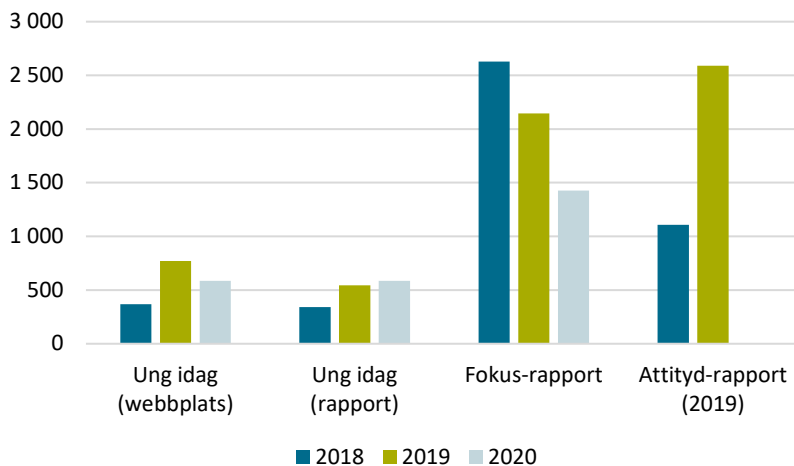
De olika produkterna i uppföljningssystemet kostar olika mycket. Webbplatsen Ung idag har kostat i snitt 0,6 miljoner kronor per år, och de årliga Ung idag-rapporterna i snitt ungefär 0,5 miljoner kronor under perioden 2018–2020 (figur 2). Attityd- och värderingsstudien 2019 kostade cirka 3,7 miljoner kronor fördelat över två år.

De årliga Fokus-rapporterna är de dyraste delarna i uppföljningssystemet. Kostnaden för dem har varierat mellan 1,4 och 2,6 miljoner kronor per rapport. Att kostnaden är högst för Fokus-rapporterna beror på att MUCF lägger mest resurser på dessa. Myndigheten samlar i regel in nya kvalitativa underlag till rapporterna genom exempelvis fokusgruppsintervjuer. Dessutom tar MUCF ibland hjälp av konsulter eller forskare för att ta fram underlag till Fokus-rapporterna. Enligt MUCF är kostnaden för 2018 års Fokus-rapport högre än vanligt eftersom myndigheten det året anlätade en konsult som genomförde olika aktiviteter för att öka spridningen av rapporten.⁴⁰

³⁹ Statskontoret (2013:4). *Utvärdering av uppföljningssystemet för den nationella folkhälsopolitiken*.

⁴⁰ E-post MUCF 2021-08-31.

Figur 2. Årliga kostnader för uppföljningssystemets olika delar 2018–2020 (tkr).

Källa: MUCF:s sammanställning av kostnader kopplade till uppföljningssystemet. Kostnader i fasta priser.

3.7.3 Små kostnader för de inrapporterande myndigheterna

För att få en samlad bild av kostnaderna för uppföljningssystemet har vi även tagit hänsyn till kostnaderna de myndigheter som rapporterar in till MUCF har. Vi har frågat myndigheterna hur mycket tid de lägger på regeringsuppdraget att lämna uppgifter till MUCF. Myndigheterna bedömer att tidsåtgången är mellan en och åtta arbetsdagar per år. De flesta lägger mellan en och tre arbetsdagar på uppdraget. Flera myndigheter svarar att de har svårt att bedöma tidsåtgången eftersom det inte finns någon öronmärkt budget för uppdraget, eller för att det ingår i myndighetens ordinarie verksamhet. Myndigheterna säger att arbetet fungerar bra, och att de har utarbetade rutiner för det. Vi bedömer därmed att kostnaderna för de inrapporterande myndigheterna är små.

3.7.4 Svårt att jämföra kostnaderna mellan olika uppföljningssystem

Vi kan konstatera att ungdomspolitikens uppföljningssystem inte är det dyraste uppföljningssystemet men inte heller det billigaste. Vid en

jämförelse av sju olika uppföljningssystem 2016 konstaterade Statskontoret att de årliga kostnaderna för systemen varierar från en miljon kronor till drygt sex miljoner kronor. Jämförelsen omfattade följande politikområden: barnrättspolitik, ANDT-politik (alkohol, narkotika, doping, tobak), miljöpolitik, statens stöd till idrotten, kulturpolitik, funktionshinderspolitik, jämställdhetspolitik och minoritetspolitik.⁴¹

Men kostnaderna för uppföljning inom olika politikområden är sällan direkt jämförbara. En orsak är att uppföljningssystemen befinner sig i olika faser. Systemen kan kräva olika mycket resurser beroende på om de är under uppbyggnad eller i full drift. En annan orsak är skillnader i hur djupa analyser myndigheterna gör, eller i hur de väljer att presentera resultaten. Exempelvis kan uppföljningssystem med avancerade webblösningar för att samla in eller presentera resultaten kosta mer. Uppföljningssystem som regelbundet publicerar omfattande rapporter med fördjupade analyser kräver också mer resurser än system som inte gör det.

Det uppföljningssystem som det skulle kunna vara mest relevant att jämföra uppföljningssystemet för ungdomspolitiken med är BO:s uppföljningssystem för barnrättspolitiken. BO hade fram till nyligen en webbplats med indikatorer för barnpolitiken, Max18 (se även avsnitt 3.4.1). Trots att BO har lagt ner Max18 har vi valt att jämföra kostnaden för driften av den med MUCF:s kostnader för webbplatsen Ung idag. Vår jämförelse visar att Ung idag är betydligt billigare i drift än Max18 var.

BO konstaterar att tids- och resursåtgången för Max18 har skiftat relativt mycket mellan åren. Resursåtgången minskade successivt, och det är enligt BO därför svårt att visa på hur mycket resurser den generellt drog per år. Myndigheten uppskattar att den årliga resursåtgången för Max18 varit cirka 1,5 heltidstjänst (uppdelat på flera funktioner), och att den totala årliga kostnaden var cirka två miljoner kronor. I dessa siffror ingår både kostnader för arbetstid och övriga kostnader.⁴²

⁴¹ Statskontoret (2016:28). *Uppföljning av regionala tillväxtåtgärder. Med fokus på resultaten.*

⁴² E-post från Barnombudsmannen till Statskontoret 2021-10-14.

Ett av skälen till att BO valde att lägga ner Max18 var att webbplatsen krävde mycket resurser och var svår att uppdatera på grund av hur den var utformad och systemets ålder. Enligt myndigheten hade webbplatsen för få användare och den uppfattades inte som användarvänlig.⁴³ Enligt BO:s årsredovisning för 2020 ska myndigheten från 2021 samla in och analysera statistik kring barn och ungas levnadsvillkor på ett annat, mer användarvänligt sätt. BO arbetar för närvarande med att utveckla uppföljningen (avsnitt 3.4.1).

⁴³ Barnombudsmannen. (2020). *Årsredovisning 2019*.

4 Kännedom och användning i Regeringskansliet och statliga myndigheter med flera

I detta kapitel analyserar och bedömer vi hur relevant systemet är för några olika målgrupper. Vi har genom enkäter och intervjuer bland annat undersökt hur väl kända MUCF:s produkter är och hur Regeringskansliet och statliga myndigheter använder dem. Vi har även intervjuat tjänstepersoner i riksdagen och företrädare för Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU).

4.1 Sammanfattande iakttagelser

- Kännedomen om MUCF:s produkter varierar inom Regeringskansliet. Vissa tjänstepersoner känner till dem väl medan andra inte känner till dem alls. Sammantaget bedömer vi att kännedomen är ganska god eftersom de flesta vi har haft kontakt med ändå känner till någon av produkterna.
- Det varierar också stort hur vanligt det är att tjänstepersonerna inom Regeringskansliet använder produkterna. Det som främst avgör om de använder underlagen är om temat för rapporterna ligger nära tjänstepersonernas ansvarsområde.
- Tjänstepersonerna inom Regeringskansliet använder främst statistik från andra källor än webbplatsen Ung idag. Det beror främst på att Ung idag inte är tillräckligt uppdaterad för vissa av departementets behov.
- Merparten av de 29 statliga myndigheter som vi har tillfrågat känner till MUCF:s produkter och ungefär hälften av dem har använt en eller flera produkter.
- De myndigheter som rapporterar in statistik till MUCF har bättre kännedom om produkterna i dag än vad de hade vid Statskontorets förra utvärdering 2010. De flesta av de inrapporterande

myndigheterna använder också produkterna mer än de övriga myndigheterna.

- Myndigheternas behov av webbplatsen Ung idag varierar. Men flera uppger att det finns fördelar med samlad statistik om unga, eftersom användarna då inte behöver vända sig till flera olika datakällor. Många lyfter också fram att webbplatsen är användarvänlig.
- Vi har inte fått mer än några få exempel från myndigheterna om att produkterna kan bidra till att identifiera behov av insatser för unga. Vi bedömer därför att uppföljningen i begränsad utsträckning leder direkt till sådana åtgärder, med undantag för de förslag som MUCF själva lämnar i rapporterna.

4.2 Regeringskansliet känner till produkterna men använder dem i låg grad

Både Kulturdepartementet själva och MUCF ser Regeringskansliet och särskilt Kulturdepartementet som en av de primära målgrupperna för uppföljningssystemet. Vår utvärdering visar också att det främst är Kulturdepartementet som drar nytta av MUCF:s uppföljning. Men även andra departement använder produkterna från uppföljningen i viss mån. Tjänstepersonerna använder främst MUCF:s rapporter, medan få använder webbplatsen Ung idag.

4.2.1 Ganska god kännedom inom Regeringskansliet

Vår enkät och våra intervjuer visar att flera tjänstepersoner inom Regeringskansliet känner till en eller flera av MUCF:s produkter. Men vi har fått så få svar totalt att det är svårt för oss att göra en generell bedömning. Av de 11 olika personer eller enheter som vi har kontaktat svarade 8 på vår enkät.⁴⁴ Av de som inte känner till produkterna alls är flera ganska nya på sin tjänst. Kännedomen verkar därmed vara något högre hos de som har arbetat med ungdomsfrågor en längre tid.

Enligt våra intervjuer får tjänstepersonerna oftast kännedom om MUCF:s rapporter genom Kulturdepartementet. Enheten för civila samhället och

⁴⁴ Se bilaga 2 för information vilka departement och enheter som ingått i urvalet för enkäten.

nationella minoriteter skickar ut information om rapporterna till de tjänstepersoner inom Regeringskansliet som de bedömer kan behöva underlagen. I samband med att MUCF släpper sina Fokus-rapporter brukar Kulturdepartementet också bjuda in tjänstepersoner från andra departement till informationsträffar där MUCF presenterar den aktuella rapporten. Några av de som vi har intervjuat nämner också MUCF:s nyhetsbrev som en källa till information.

4.2.2 Temat för rapporterna avgör hur användbara de är för tjänstepersonerna

Det varierar mycket i hur vanligt det är att tjänstepersonerna inom Regeringskansliet använder MUCF:s produkter. Ungefär hälften av de som har svarat på vår enkät har använt en eller flera av produkterna. De har använt dem till exempel som underlag för budgetpropositionen eller i beredningen av exempelvis uppdragstexter och underlag till den politiska ledningen. Flera tjänstepersoner säger också att de har använt rapporterna i sin omvärldsbevakning eller för att hämta in kunskap.

Det som framför allt avgör om tjänstepersonerna använder underlagen är om innehållet ligger nära de sakområden som tjänstepersonerna arbetar inom. Vår undersökning visar att det ofta är mer naturligt för tjänstepersonerna att hämta rapporter och andra underlag från de myndigheter som ligger under det egna departementet. Dessa underlag är också ofta mer relevanta för dem. Exempelvis hämtar tjänstepersoner inom Utbildningsdepartementet främst sina underlag från Skolverket eller Skolinspektionen. Samtidigt säger de intervjuade att det skulle kunna vara intressant för dem att i större utsträckning än i dag ta del av underlagen från MUCF, men att de inte hinner göra det. De bedömer att de inte har tid att bevaka alla de rapporter som kommer, utan att någon annan måste göra dem uppmärksamma på om något kan vara av intresse. De anser också att det är svårt att hitta tid för att ta till sig innehållet och bedöma om det är relevant för dem eller inte.

4.2.3 Kulturdepartementet använder MUCF:s rapporter men behöver inte två rapporter per år

Kulturdepartementet och främst Enheten för civila samhället och nationella minoriteter ansvarar för ungdomspolitiken och för MUCF. De

har av naturliga skäl större användning av produkterna i uppföljningen än övriga delar av Regeringskansliet. Vi bedömer att departementet framför allt har stor nytta av de årliga rapporterna. Ung idag-rapporterna och Fokus-rapporterna används som underlag till texter i budgetpropositionen och i beredning av andra ärenden. Tjänstepersonerna gör ingen större åtskillnad mellan de olika typerna av rapporter, utan uppfattar dem som ganska likvärdiga och använder dem på samma sätt. Vi har därför frågat om de behöver två rapporter varje år. Vi uppfattar att de inte tycker att det är nödvändigt. Tjänstepersonerna bedömer att det som är viktigt för dem är att rapporterna är aktuella och att de bygger på robusta data. Vi kan också konstatera att MUCF önskar mer tid till arbetet med Fokus-rapporterna för att kunna fördjupa dem ytterligare.

MUCF lämnar ofta förslag i rapporterna som i vissa fall kan leda vidare till nya uppdrag för MUCF och i enstaka fall till andra typer av utredningar. Ett exempel är att MUCF i Ung idag-rapporten för 2019 föreslog att myndigheten skulle få i uppdrag att i samverkan med Arbetsförmedlingen och Jämställdhetsmyndigheten utreda hinder och möjligheter för unga utrikes födda kvinnor att etablera sig i arbetslivet. Förslaget ledde till ett uppdrag som myndigheten avrapporterade 2021.⁴⁵ För att förslagen ska bli av krävs enligt tjänstepersonerna på departementet både ett politiskt intresse för frågan samt att förslagen är konkreta, tydligt avgränsade och innehåller en tydlig konsekvensbedömning.

4.2.4 Statistiken på webbplatsen Ung idag är ofta inte tillräckligt aktuell för Regeringskansliet

Ett par av de tjänstepersoner som har besvarat enkäten svarar att de har använt eller behöver webbplatsen Ung idag. Våra intervjuer visar att de flesta snarare vänder sig till SCB eller de statistikansvariga myndigheter som ligger under det egna departementet. Det är också väntat att tjänstepersoner vid till exempel Arbetsmarknadsdepartementet i första

⁴⁵ Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende MUCF; MUCF (2021). *Unga utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet. En analys av hinder och möjligheter.*

hand vänder sig till bland annat Arbetsförmedlingen för statistik som gäller det egna politikområdet.

Kulturdepartementet och den enhet som ansvarar för ungdomsfrågorna använder också delvis andra källor, exempelvis när de ska hämta in statistik inför arbetet med budgetpropositionen. Det främsta skälet till att Kulturdepartementet väljer bort Ung idag i dessa fall är att de behöver aktuell statistik. Enligt tjänstepersonerna uppdateras statistiken på webbplatsen Ung idag inte tillräckligt ofta för att departementet ska få tillgång till de mest aktuella siffrorna därifrån.

Några exempel på data som behöver vara mer aktuella för budgetpropositionen är hälsostatistiken och statistik om UVAS (unga som varken arbetar eller studerar). När det gäller till exempel UVAS får Kulturdepartementet mer aktuella siffror från SCB:s Arbetskraftsundersökning, som uppdateras oftare än MUCF:s källa för motsvarande indikator. Vi bedömer att det kan finnas liknande skillnader för fler indikatorer som departementet behöver för budgetpropositionen.

Samtidigt påpekar tjänstepersonerna på Kulturdepartementet att de använder Ung idag för att hämta statistik i andra sammanhang, till exempel när de bereder olika ärenden. De anser inte heller att det är något stort problem att hämta den statistik de behöver på annat håll. De säger också att syftet med webbplatsen Ung idag inte är att ge underlag för just budgetpropositionen.

4.3 Flera statliga myndigheter känner till produkterna men färre använder dem

Även statliga myndigheter som fattar beslut som gäller ungdomar ingår enligt MUCF i uppföljningssystemets målgrupper. Vi bedömer att produkterna till viss del är relevanta för dessa statliga myndigheter. De flesta av de statliga myndigheter som vi har tillfrågat i samband med denna utvärdering känner till MUCF:s produkter. Däremot varierar det mycket i om de använder dem eller inte.

Ungefär hälften av myndigheterna har använt en eller flera produkter i sitt arbete. Ofta används produkterna som bakgrundsunderlag i olika sammanhang, till exempel i arbetet med myndigheternas egna rapporter

eller omvärldsbevakning. De myndigheter som rapporterar uppgifter till MUCF använder produkterna i högre grad än de övriga myndigheter som vi har varit i kontakt med.

4.3.1 Merparten av de tillfrågade myndigheterna känner till MUCF:s produkter

Vi har genomfört en enkät riktad till ett urval av statliga myndigheter.⁴⁶ Enkätsvaren visar att merparten av de tillfrågade myndigheterna känner till en eller flera av MUCF:s produkter. Det är bara enstaka myndigheter som inte känner till någon av produkterna.

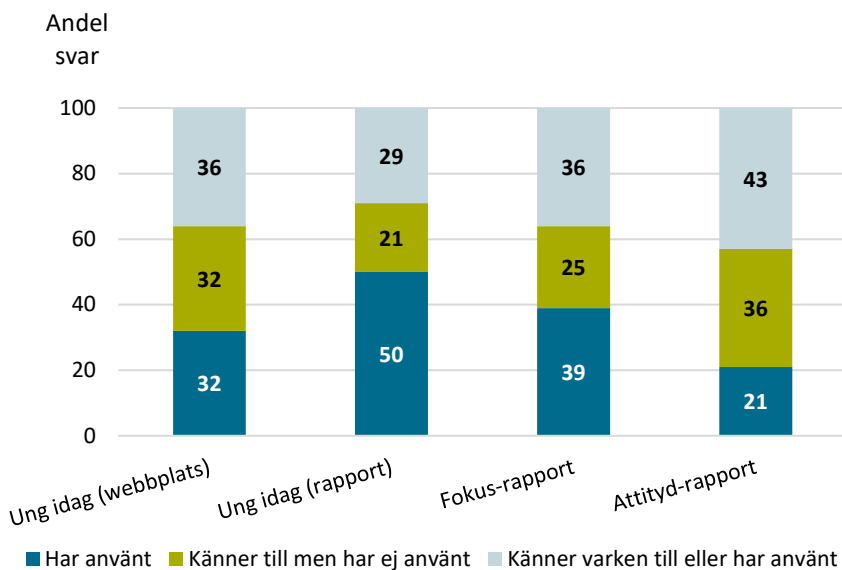
4.3.2 Hälften har använt produkter från uppföljningen

Även bland de statliga myndigheterna varierar det när det gäller vilka av MUCF:s produkter som myndigheterna använder i sin verksamhet. Drygt hälften av alla som har svarat har använt en eller flera produkter, medan knappt hälften inte har använt någon produkt. De inrapporterande myndigheterna använder generellt produkterna mer än de övriga myndigheterna.

Enligt enkätsvaren använder flest myndigheter Ung idag-rapporterna, följt av Fokus-rapporterna (figur 3). Ungefär en tredjedel har använt webbplatsen Ung idag medan endast cirka en femtedel av myndigheterna har använt Unga med attityd-rapporterna.

⁴⁶ För mer information om enkäten, se bilaga 2.

Figur 3. Myndigheternas kännedom om och användning av MUCF:s produkter, andel svar.

Källa: Statskontorets enkät.

Anmärkning: Vi skickade enkäten till de myndigheter som har i uppdrag att rapportera in statistik till MUCF, och till ett urval av myndigheter som kan ses som målgrupper för uppföljningen. Enkäten skickades till totalt 29 myndigheter varav 28 besvarade den. För mer information, se bilaga 2.

Våra intervjuer med myndigheterna visar att de inrapporterande myndigheterna i flera fall inte anser att de är målgrupper för uppföljningen, utan snarare är statistikleverantörer till MUCF. Samtidigt uppger flera av de inrapporterande myndigheterna att de använder en eller flera av produkterna i sin verksamhet. Att användningen är generellt högre bland dessa myndigheter än bland de övriga som har svarat på vår enkät kan bero på att de regelbundet kommer i kontakt med uppföljningssystemet och därmed har bättre kännedom om det.

4.3.3 Sakinnehåll avgör vilka rapporter som myndigheterna använder

Temat för rapporterna avgör om myndigheterna använder dem eller inte. Det säger de som vi har intervjuat från myndigheterna, på samma sätt som intervjuade från Regeringskansliet. Myndigheten för delaktighet nämner

exempelvis att de rapporter som gäller unga med funktionsnedsättning är särskilt intressanta för dem.

Flera myndigheter använder rapporterna i sin omvärldsbevakning av de områden som de arbetar inom. Flera nämner också att de har använt MUCF:s rapporter som underlag, till exempel i samband med egna regeringsuppdrag som rör unga. Några av myndigheterna nämner enskilda Fokus-rapporter eller Ung idag-rapporter som de haft stor nytta av. Ett par myndigheter säger att rapporterna används som underlag i samband med att de tar fram sina egna årliga lägesrapporter. Flera myndigheter nämner särskilt att de vänder sig till MUCF för att få underlag och statistik om UVAS (unga som varken arbetar eller studerar).

4.3.4 Webbplatsen Ung idag har ett visst värde för myndigheterna

Vi bedömer att Ung idag har ett visst värde för myndigheterna, som ett komplement till deras egen statistik. Ungefär hälften av myndigheterna som har svarat på enkäten svarar ja på frågan om de har behov av webbplatsen Ung idag. Flera myndigheter anger i sina fritextsvar eller i intervjuerna att de använder Ung idag för att hämta statistik om unga inom områden där de inte själva har egen statistik.

Omkring en tredjedel kan inte bedöma om de behöver webbplatsen, medan ett fåtal svarar att de inte behöver den. Svaren från de inrapporterande myndigheterna skiljer sig inte från de övriga myndigheterna.

Många av de som vi intervjuat är positiva till webbplatsen. De tycker att det finns fördelar med att samla statistik om unga på ett ställe, så att användarna inte själva behöver leta hos olika myndigheter för att hitta den. Flera uttrycker att det vore synd om webbplatsen togs bort. Samtidigt finns exempel på myndigheter som inte tycker att den behövs, eftersom stora delar av statistiken finns på annat håll.

De myndighetspersoner som har använt Ung idag lyfter ofta fram att webbplatsen är användarvänlig och mer lättillgänglig än andra liknande webbplatser med statistik. Men när dessa myndigheter behöver mer fördjupad kunskap eller behöver göra mer avancerade analyser vänder de sig i stället till grundkällan.

4.3.5 Uppföljningen bidrar i begränsad utsträckning till att identifiera vilka insatser som unga behöver

Vi bedömer att uppföljningen i begränsad utsträckning leder direkt till att andra myndigheter än MUCF identifierar vilka nya insatser som unga behöver. Vid intervjuerna frågade vi myndigheterna om uppföljningssystemet bidrar till att de kan identifiera behov av nya insatser för unga inom sin verksamhet. De flesta av de intervjuade myndigheterna har lämnat ganska vaga svar, men några av dem tror att produkterna kan bidra till att identifiera behov. Däremot har vi inte fått så många konkreta exempel på detta. Oftast svarar myndigheterna att de använder underlagen i sin omvärldsbevakning, vilket i ett senare led kan leda till förslag om insatser.

4.4 Andra målgrupper känner till produkterna väl och använder dem

I vår utvärdering har vi hämtat in synpunkter från några andra möjliga målgrupper eller intressenter: Kulturutskottets kansli i riksdagen och Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU). Tjänstepersonerna i Kulturutskottet känner väl till produkterna i uppföljningssystemet. De använder också flera av produkterna. Detsamma gäller LSU.

4.4.1 Kulturutskottets kansli har stor nytta av uppföljningen

Vi har intervjuat personer på Kulturutskottets kansli i riksdagen om och hur de använder de produkter som MUCF tar fram inom ramen för uppföljningssystemet. Enligt kansliet är de väl bekanta med MUCF:s produkter. MUCF skickar rapporterna till kansliet som skickar dem vidare till ledamöterna. MUCF:s generaldirektör presenterar vissa av rapporterna för utskottet en gång per år.

Tjänstepersonerna på kansliet uppger också att de har stor nytta av MUCF:s produkter. De använder exempelvis rapporterna som underlag när de ska behandla motioner och regeringens skrivelser. Även webbplatsen Ung idag är en viktig källa för tjänstepersonerna när de tar fram underlag till ledamöterna.

4.4.2 LSU använder uppföljningen på olika sätt i sitt arbete

Statskontorets utvärdering 2010 visade att även ungdomsorganisationerna är viktiga mottagare av resultaten från uppföljningen av ungdomspolitikerna. Vi har intervjuat ordförande i LSU om deras syn på uppföljningen och hur de använder den. LSU är en takorganisation för omkring 80 nationella ungdomsorganisationer. LSU:s uppdrag är att stärka ungas demokratiska organisering. Enligt ordförandena har LSU stor nytta av MUCF:s produkter, framför allt i organisationens opinionsbildande arbete. De behöver också webbplatsen Ung idag för att få underlag som de kan använda i sina kontakter med myndigheter och departement. LSU använder också underlag från MUCF för att göra jämförelser med sina egna undersökningar. Unga med attityd-rapporten är särskilt viktig för LSU eftersom den ger underlag från ungdomars perspektiv.

LSU anser att ungdomsrörelsen i högre grad borde vara delaktiga i uppföljningen. Exempelvis säger LSU att det ungdomspolitiska rådet bör vara mer inkluderat i arbetet med att ta fram indikatorer, tillvägagångssätt och delmål.⁴⁷ LSU anser också att uppföljningen i större utsträckning borde handla om att följa upp de insatser för ungdomar som genomförs. LSU framför även att uppföljningen av ungdomspolitikerna och uppföljningen av barnrättspolitikerna bör samordnas bättre. Det är en bedömning som vi känner igen från andra aktörer, exempelvis flera av de myndigheter som vi har intervjuat.

⁴⁷ LSU (2020). *Barn och ungas möjligheter till organisering. Svar på framtagandet av ett nytt ungdomspolitiskt handlingsprogram.*

5 Kännedom och användning hos kommuner och regioner

I detta kapitel redovisar och bedömer vi hur relevant uppföljningssystemet är för kommuner och regioner. Genom enkäter och kompletterande intervjuer har vi bland annat undersökt hur väl kommunerna och regionerna känner till produkterna i uppföljningssystemet och hur de använder produkterna i sin verksamhet. Vi beskriver även hur de har fått kännedom om produkterna. Vi redogör även kort för hur Sveriges kommuner och regioner (SKR) ser på uppföljningssystemet.

5.1 Sammanfattande iakttagelser

- Vi bedömer att kommuner och regioner känner till systemet väl, och att de också i ganska stor utsträckning använder sig av produkterna. Genomslaget i kommunerna har också ökat sedan Statskontorets förra utvärdering 2010.
- Omkring 90 procent av kommunerna som svarat på vår enkät känner till minst en av produkterna i uppföljningssystemet. Omkring 70 procent av kommunerna har använt minst en av produkterna. De flesta regionerna känner till minst en av produkterna och flera av dem har också använt produkterna.
- Vi bedömer att det finns utrymme för MUCF att arbeta för att kommunerna ska känna till produkterna ännu bättre. MUCF kan också förbättra stödet till kommunerna om hur de kan använda kunskapsunderlaget. Detta gäller framför allt mindre kommuner som i dag generellt använder produkterna i mindre utsträckning än större kommuner.
- De som använder produkterna i kommuner och regioner gör det framför allt för att få kunskap om ungdomsfrågor. Men de använder även produkterna på andra sätt, exempelvis för att utforma insatser för ungdomar, eller som underlag för interna diskussioner.

5.2 SKR anser att kunskapen bör ta hänsyn till lokala och regionala behov

Vi har intervjuat företrädare för SKR om deras syn på det ungdoms-politiska uppföljningssystemet. SKR som organisation hör inte direkt till målgruppen för uppföljningen, utan företräder sina medlemmar, som hör till målgruppen. Förbundet stödjer också kommuner och regioner i att utveckla sin verksamhet.

SKR hänvisar till sitt yttrande från 2019, där de bland annat lyfter fram att kunskapen som tas fram inom ramen för systemet bör vara relevant för kommuner och regioner. Enligt SKR ökar relevansen om kunskapsproduktionen utgår från de lokala och regionala behoven, och de politiska mål och prioriteringar som formuleras där.⁴⁸

5.3 Kommunerna känner generellt till och använder produkterna

Enligt regeringen och MUCF är kommuner viktiga målgrupper för uppföljningarna och analyserna av ungdomars levnadsvillkor. Vi har undersökt hur väl kommunerna känner till produkterna i uppföljningssystemet och i vilken utsträckning de använder dem genom en enkät. Vår enkät till samtliga kommuner besvarades av 172 kommuner, det vill säga omkring 60 procent. För mer information om metod och material, se bilaga 2. Vi har även intervjuat tjänstepersoner i ett antal kommuner.

Våra enkätresultat visar att nästan alla kommuner känner till minst en av produkterna i uppföljningssystemet. De flesta kommuner har också använt någon eller några av produkterna. Kommunerna använder produkterna bland annat för att få kunskap om ungdomsfrågor och som underlag för att utforma kommunens insatser för ungdomar. Samtidigt bedömer vi att genomslaget för produkterna skulle kunna vara större. Detta gäller framför allt i mindre kommuner, som i dag generellt använder produkterna i mindre utsträckning än större kommuner.

⁴⁸ Sveriges Kommuner och Landsting. Yttrande 2019-11-08. *Svar på inbjudan att inkomma med analyser i syfte att utveckla regeringens ungdomspolitik.*

5.3.1 Omkring 70 procent av kommunerna har använt minst en av produkterna

Vi bedömer att kommunerna känner till produkterna väl, och att de också använder dem i ganska hög utsträckning. Vi bedömer även att genomslaget i kommunerna har förbättrats över tid. Av de kommuner som besvarat enkäten är det omkring 90 procent som känner till minst en av produkterna. Andelen kommuner som har använt minst en av produkterna är omkring 70 procent. I Statskontorets förra utvärdering av uppföljningssystemet 2010 var motsvarande andel cirka 50 procent.

När det gäller genomslaget för respektive produkt ser vi ingen större skillnad mellan webbplatsen Ung idag och de årliga rapporterna. De produkter som flest kommuner känner till och använder är webbplatsen Ung idag och Ung idag-rapporterna, tätt följt av Fokus-rapporterna. Däremot känner kommunerna inte till Unga med attityd-rapporterna lika väl, och använder dem heller inte i samma utsträckning som de övriga rapporterna. Vi bedömer att det kan bero på att dessa rapporter bara kommer ut omkring vart sjätte år.

5.3.2 Kommunerna använder produkterna i första hand för att få kunskap om ungdomsfrågor

Enligt våra enkätsvar använder kommunerna produkterna framför allt för att få kunskap om ungdomsfrågor. Av de 122 kommunerna som säger att de har använt minst en av produkterna är det 94 procent som gör det för att få kunskap om ungdomsfrågor (tabell 2).

Men kommunerna använder också produkterna på andra sätt. Det näst vanligaste användningsområdet är att använda produkterna som underlag för att utforma kommunens insatser för ungdomar. Det tredje vanligaste användningsområdet är att kommunerna använder produkterna som underlag för diskussioner med tjänstepersoner i kommunen.

I sammanhanget kan även nämnas att det är en högre andel kommuner som nu säger att de sprider produkterna internt än det var i Statskontorets förra utvärdering 2010.

Tabell 2. Andel kommuner som använder produkterna fördelade på olika användningsområden i fallande ordning, i procent.

Användningsområde	Andel i procent
För att få kunskap om ungdomsfrågor	94
Som underlag för utformning av kommunens insatser för ungdomar	64
Som underlag för diskussioner med tjänstepersoner i kommunen	59
För att jämföra resultat från kommunens egna undersökningar med nationella data	48
Som underlag för presentationer för tjänstepersoner i kommunen	47
Som underlag för presentationer för kommunens förtroendevalda	45
Som underlag för diskussioner med kommunens förtroendevalda	38
För att få inspiration till kommunens egna undersökningar	35
På annat sätt	9

Källa: Statskontorets enkät.

Anmärkning: Enkäten skickades till samtliga 290 kommuner och besvarades av 172 kommuner. Av dessa svarar 122 kommuner att de har använt någon eller några av produkterna. De som har använt produkterna har även fått svara på frågan om hur de använder produkterna. Kommunerna har kunnat ange flera svarsalternativ.

5.3.3 Produkterna används som underlag för projekt och insatser på lokal nivå

I fritextsvaren beskriver kommunerna ytterligare användningsområden. Det kan handla om att rapporterna och statistiken kan vara ett stöd för kommunernas utredningar och utvecklingsarbeten. De kan även använda underlaget i samverkansgrupper samt i projekt och i dialoger med ungdomar. En kommun skriver att de använder underlaget i kommunens arbete med att ta fram en årlig omvärldsanalys som avrapporteras till förtroendevalda. Ett annat exempel från samma kommun är att underlaget används i projekt och utvecklingsarbeten som kan gälla till exempel unga som varken arbetar eller studerar, eller unga med särskilda behov.

I en intervju med företrädare för två relativt stora kommuner säger företrädarna att kommunerna exempelvis kan använda produkterna för att

jämföra nationella data med deras egna undersökningar och lokala data. Om den nationella och lokala bilden överensstämmer kan det förstärka kommunens uppfattning om att något behöver göras och ge mer tyngd åt nya insatser på lokal nivå. MUCF:s rapporter som kom innan valet 2018 utgjorde exempelvis en grund för en kommun att genomföra lokala insatser för att öka valdeltagandet bland utrikes födda.

5.3.4 Digitala kanaler en viktig väg för spridning

Företrädarna för de två stora kommunerna som vi intervjuat uppfattar också att MUCF generellt har blivit bättre på att paketera myndighetens material utifrån kommunernas önskemål. Tjänstepersonerna uppskattar korta och sammanfattade rapporter från MUCF. De uppskattar även att MUCF arbetar med att i större utsträckning sprida resultaten digitalt. Detta har i sin tur underlättat för kommunerna att sprida resultaten internt.

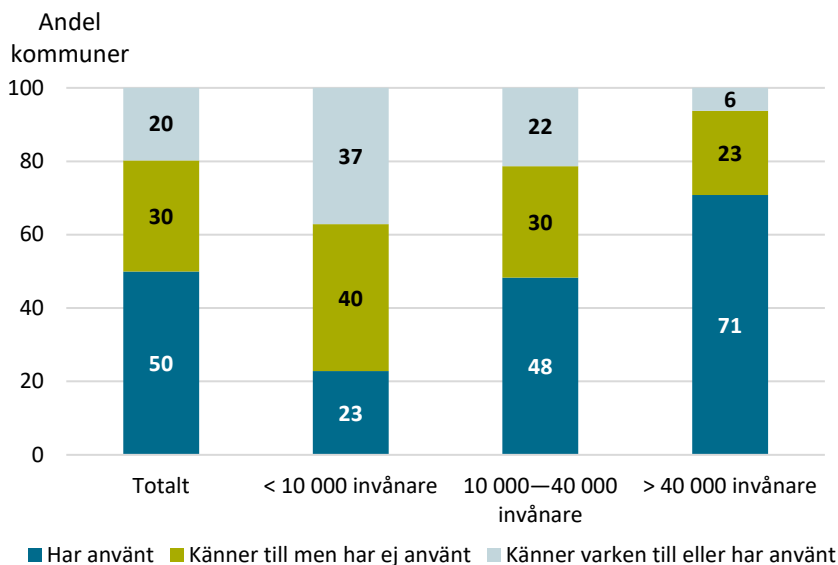
Enligt vår enkät har personerna i kommunerna som använder produkterna fått reda på att de finns framför allt genom sökningar på internet och på MUCF:s webbplats, via nyhetsbrev och konferenser eller webinarier som MUCF anordnat. En del har också fått kännedom om produkterna genom olika nätverk, kollegor och på tidigare arbetsplatser.

5.3.5 Påtagliga skillnader mellan mindre och större kommuner i hur de använder produkterna

Även om kommunerna i stor utsträckning känner till och använder produkterna så bedömer vi att produkternas genomslag skulle kunna öka ytterligare, och då framför allt bland mindre kommuner. När vi delar upp i vilken utsträckning kommunerna känner till och använder de olika produkterna utifrån hur många invånare kommunerna har ser vi påtagliga skillnader mellan mindre och större kommuner. Större kommuner känner oftare till produkterna och använder dem generellt mer än mindre kommuner.

När det gäller till exempel Fokus-rapporterna säger drygt 20 procent av kommunerna med färre än 10 000 invånare att de har använt den (figur 4). Bland kommuner med mellan 10 000 och 40 000 invånare säger omkring 50 procent att de använt den, och bland kommuner med fler än 40 000 invånare säger cirka 70 procent det. Vi kan se liknande mönster för de andra produkterna.

Figur 4. Andel kommuner i procent som känner till och har använt Fokusrapporterna, totalt och inom olika kommunstorlekar.

Källa: Statskontorets enkät.

Anmärkning: Av de 172 kommuner som besvarade enkäten är 35 kommuner med färre än 10 000 invånare, 89 kommuner med mellan 10 000 och 40 000 invånare och 48 kommuner med fler än 40 000 invånare. Indelningen av kommunerna i tre kommunstorlekar är i stora drag gjorda utifrån nedre och övre kvartilen.

5.3.6 Vi bedömer att mindre kommuner har mer behov av underlag och stöd i att använda underlagen

Bland SKR:s olika kommungrupper använder genomgående gruppen *landsbygdskommuner* produkterna i relativt liten utsträckning. Sannolikt använder mindre kommuner och landsbygdskommuner produkterna i mindre utsträckning för att de har mindre resurser och kapacitet att ta del av informationen och bedriva omvärldsbevakning. Dessa kommuner kan även i mindre utsträckning ha gjort egna undersökningar som de kan jämföra med nationella data. Statistiken på webbplatsen Ung idag är oftast bara på riksnivå, och en del kommuner skriver i fritextsvar att de använder webbplatsen för att jämföra lokala och regionala undersökningar och data med hur det ser ut på nationell nivå.

Det som står ovan bekräftas åtminstone i viss mån i våra intervjuer med företrädare för kommuner. Där har det bland annat kommit fram att det inte är så lätt för tjänstepersonerna att ha koll på alla databaser och rapporter som olika myndigheter och organisationer tillhandahåller. Kommunföreträdarna skulle ibland även vilja ha bättre stöd från MUCF för hur de kan använda statistiken och annat underlag i sitt arbete. Dessutom har det kommit fram i intervjuerna att kommunernas möjligheter att göra egna undersökningar kan vara begränsade på grund av att de har för lite resurser och att de inte vill belasta de som i så fall skulle lämna uppgifter för mycket.

5.3.7 Vi bedömer att det finns utrymme för webbplatsen Ung idag att få större genomslag

Vi bedömer att det finns potential för MUCF att öka genomslaget för webbplatsen Ung idag hos kommunerna. Det handlar framför allt om att MUCF kan bli bättre på att informera om webbplatsen och vad den kan användas till. Omkring tre fjärdedelar svarar i vår enkät att de har behov av webbplatsen. Cirka en fjärdedel av kommunerna har inte någon uppfattning om de behöver webbplatsen. Endast en kommun skriver att de inte har något behov av den. Några kommuner skriver i sina fritextsvar i enkäten att de måste veta mer om webbplatsen för att kunna ha en uppfattning.

Vi kan också konstatera att det är fler kommuner som säger att de har behov av webbplatsen Ung idag än som använder den. Det är nämligen omkring 55 procent av kommunerna som säger att de har använt webbplatsen medan cirka 75 procent säger att de har behov av den. Våra intervjuer visar att tjänstepersonerna uppskattar en webbplats som samlar all statistik i stället för att de ska hämta motsvarande eller liknande uppgifter från olika webbplatser. Som nämnts tidigare kan det vara svårt för personer i kommunerna att känna till all statistik om unga som finns hos olika myndigheter och organisationer.

5.3.8 Kommunerna skulle bland annat vilja se bättre samordning av statistiken

Kommunerna har också vissa önskemål om hur MUCF kan förbättra webbplatsen. Några kommuner skriver i sina fritextsvar att de i första

hand använder ungdomsenkäten Lupp, och att det vore bra om frågorna i Lupp-enkäten och den statistik som redovisas på webbplatsen Ung idag var bättre samordnade. Vissa kommuner skulle också vilja att MUCF:s uppföljning av ungdomspolitiken och Barnombudsmannens uppföljning av barnrättspolitiken var bättre samordnade, eftersom de delvis täcker samma åldersgrupper. Dessutom vill kommuner ha mer aktuell statistik, och att en större del av statistiken skulle redovisas på kommunnivå.

Men baserat på kommunernas fritextsvar och våra intervjuer bedömer vi samtidigt att det inte är några viktiga indikatorer eller områden som kommunerna saknar på webbplatsen Ung idag.

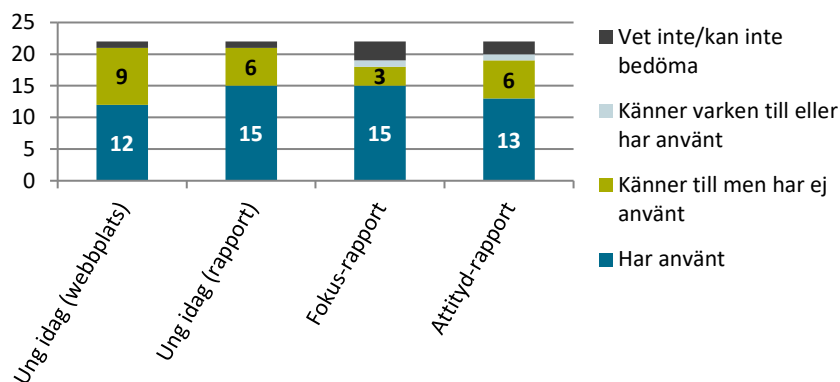
5.4 De flesta regioner känner till produkterna och flera regioner använder dem

Även regioner ingår i uppföljningssystemets målgrupper. Vår enkät till regionerna visar att de flesta känner till minst en av produkterna i uppföljningssystemet. Minst hälften av dem som svarat på vår enkät har också använt produkterna, framför allt för att få kunskap om ungdomsfrågor. Se bilaga 2 för mer information om enkäten.

Hur de använder produkterna varierar något beroende på produkt. De produkter som regionerna använder i högst utsträckning är Ung idag-rapporterna och Fokus-rapporterna (figur 5). Vi noterar samtidigt att en relativt stor andel regioner har använt Unga med attityd-rapporterna jämfört med hur stor andel kommuner och statliga myndigheter som använt den. Nästan alla regioner säger att de har behov av webbplatsen Ung idag.

Figur 5. Antal svar från regionerna om de känner till och har använt de fyra olika produkterna från MUCF som ingår i uppföljningssystemet.

Antal svar från regionerna

Källa: Statskontorets enkät.

Anmärkning: Statskontorets enkät till samtliga 21 regioner riktades till två funktioner i regionerna: kulturchef eller motsvarande och folkhälsochef eller motsvarande. Vi fick in totalt 22 svar från 18 regioner. Fyra regioner har lämnat svar från två olika funktioner.

En del regioner skriver i sina fritextsvar att de har nytta av materialet i produkterna. Samtidigt menar några att kunskapen om vad MUCF tar fram för typ av produkter och vad de kan användas till skulle kunna bli bättre bland tjänstepersoner och politiker i regionerna.

5.4.1 Regionerna använder produkterna framför allt för att få kunskap om ungdomsfrågor

Alla regioner och alla olika funktioner inom regionerna som svarat att de har använt någon av produkterna säger att de har gjort det för att få kunskap om ungdomsfrågor (tabell 3). En region skriver i fritextsvaren att underlaget från produkterna kan ingå som en del i regionens löpande omvärldsbevakning. I de fall underlaget från MUCF sammanfaller med pågående regionala uppdrag kan regionen använda underlaget i större omfattning. Några regioner säger att de också använder produkterna till exempelvis underlag för diskussioner med tjänstepersoner, eller som underlag för att utforma regionens insatser för ungdomar. Ett annat

exempel från fritextsvaren är att produkterna kan användas som stöd för skriftliga underlag.

Tabell 3. Antal svar från regionerna om hur de använder produkterna fördelade på olika användningsområden i fallande ordning.

Användningsområde	Antal svar från regionerna
För att få kunskap om ungdomsfrågor	19
Som underlag för diskussioner med tjänstepersoner i regionen	8
Som underlag för utformning av regionens insatser för ungdomar	8
Som underlag för presentationer för tjänstepersoner i regionen	6
För att få inspiration till regionens egna undersökningar	5
Som underlag för presentationer för regionens förtroendevalda	4
Som underlag för diskussioner med regionens förtroendevalda	4
För att jämföra resultat från regionens egna undersökningar med nationella data	3

Källa: Statskontorets enkät.

Anmärkning: De regioner och funktioner inom regionerna som svarat att de har använt någon eller några av produkterna har även fått svara på hur de använder produkterna. Regionerna har kunnat ange flera svarsalternativ.

De personer i regionerna som besvarat enkäten har oftast fått kännedom om produkterna genom MUCF:s webbplats, nyhetsbrev, och konferenser eller webinarier. Det kan även handla om konferenser eller seminarier som inte anordnats av MUCF, men där företrädare för MUCF har presenterat produkterna. En del har också fått kännedom om produkterna genom kollegor.

5.4.2 De flesta regioner har behov av webbplatsen Ung idag och ungefär hälften använder den

Vi bedömer att det finns utrymme att öka genomslaget för webbplatsen Ung idag även bland regionerna. På samma sätt som till kommunerna ställde vi en fråga i vår enkät till regionerna om de har behov av webbplatsen Ung idag. Omkring hälften av regionerna svarar att de använder webbplatsen Ung idag. Samtidigt säger alla regioner förutom två att de har

behov av webbplatsen. De två regionerna som inte säger att de har behov av webbplatsen har inte någon uppfattning om behovet.

Det betyder att även regionerna säger att de har behov av webbplatsen i större utsträckning än de använder den. Det kan ha flera förklaringar. En möjlig förklaring är att regionerna skulle använda webbplatsen i högre utsträckning om den innehöll mer statistik på kommun- och länsnivå. Några regioner nämner i sina fritextsvar att de har ett sådant behov. Samtidigt finns det regioner som säger att de använder de nationella data som finns på webbplatsen Ung idag för att jämföra med sina egna undersökningar och data på exempelvis regional nivå. Vi har sett att detta är vanligt även bland kommunerna.

Referenser

Barnombudsmannen. (2020). *Årsredovisning 2019*.

Barnombudsmannen. (2021). *Årsredovisning 2020*.

Folkhälsomyndigheten. (2020). *På väg mot en god och jämlik hälsa – Stödstruktur för det statliga folkhälsoarbetet*, bilaga 5.

LSU. (2020). *Barn och ungas möjligheter till organisering. Svar på framtagandet av ett nytt ungdomspolitiskt handlingsprogram*.

MUCF. (2019). *Luppföljning 2015–2018. Bättre lokal ungdomspolitik genom Lupp*.

MUCF. (2019). *Olika verkligheter. Unga hbtq-personer om sina levnadsvillkor*.

MUCF. (2021). *Unga utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet. En analys av hinder och möjligheter*.

MUCF. (2021). *Årsredovisning 2020*.

Proposition 2004/05:2. *Makt att bestämma – rätt till välfärd*.

Proposition 2013/14:191. *Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*.

Proposition 2017/18:186. *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*.

Proposition 2017/18:249. *God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik*.

Regeringens skrivelse 2020/21:105. *Ungdomspolitisk skrivelse*.

Statskontoret. (2010:25). *Ett effektivare uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken*.

Statskontoret. (2013:4). *Utvärdering av uppföljningssystemet för den nationella folkhälsopolitiken.*

Statskontoret. (2016:28). *Uppföljning av regionala tillväxtåtgärder. Med fokus på resultaten.*

Statskontoret. (2022). *Regeringens styrning i tvärsektoriella frågor – En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter. (Om offentlig sektor).*

Sveriges Kommuner och Landsting. Yttrande 2019-11-08. *Svar på inbjudan att inkomma med analyser i syfte att utveckla regeringens ungdomspolitik. (dnr 19/00895).*

Ungdomsstyrelsen. (2014). *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. Förslag till ett utvecklat uppföljningssystem.*

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

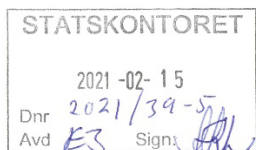
Regeringsbeslut

2

2021-02-11
Ku2021/00409

Kulturdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret om att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken. Statskontoret ska analysera och bedöma om uppföljningssystemet ger relevant kunskap om utvecklingen av ungas levnadsvillkor och om uppföljningssystemet är tillfredsställande för att bedöma om det övergripande målet för ungdomspolitiken uppfylls. I det ingår att bedöma om uppföljningssystemet är effektivt, om det bidrar till att identifiera eventuella behov av nya insatser, samt dess relevans för stat, kommuner och regioner. Vidare ska Statskontoret göra en bedömning om uppföljningen kan utvecklas samt lämna förslag på eventuella förbättringsåtgärder.

I genomförandet av uppdraget ska Statskontoret inhämta synpunkter från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF), Statistiska centralbyrån (SCB), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), de myndigheter som regeringen gett i uppdrag att lämna underlag om ungas levnadsförhållanden (Ku2020/02689), samt med ungdomsorganisationer, nätverk och myndigheter som Statskontoret anser vara relevanta. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 15 mars 2022.

Bakgrund

MUCF har sedan 2005 ansvarat för ett uppföljningssystem rörande ungdomars levnadsvillkor. Uppföljningssystemet syftar bl.a. till att följa utvecklingen inom ungdomspolitiken med avseende på det övergripande målet för ungdomspolitiken om att alla ungdomar ska ha goda

Telefonväxel: 08-405 10 00
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 16
E-post: ku.registrator@regeringskansliet.se

levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Uppföljningssystemet består i dag av fyra delar: en webbsida (ungidag.se) med indikatorer om ungas levnadsvillkor, en årlig redovisning där MUCF presenterar och kommenterar förändringar i ungas levnadsvillkor utifrån de indikatorer som presenteras på ungidag.se, en årlig tematisk analys där MUCF fördjupar sig inom ett särskilt område, samt en attityd- och värderingsstudie som genomförs ungefär vart femte år och följer hur ungas attityder och värderingar förändras över tid och hur ungas attityder och värderingar skiljer sig från vuxnas.

Ett antal myndigheter har i dag uppdrag att lämna underlag till MUCF om ungdomars levnadsvillkor (Ku2020/02689). Dessa myndigheter är Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Brottsförebyggande rådet, Centrala studiestödsnämnden, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Socialstyrelsen och Statens skolverk.

Regeringen gav 2010 Statskontoret i uppdrag att utvärdera uppföljningssystemet (IJ2010/186). I sin rapport Ett effektivare uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken drog Statskontoret slutsatsen att uppföljningssystemets utformning inte var ändamålsenlig och föreslog att indikatorerna skulle vara färre och mer långsiktiga samt att datainsamlingen skulle effektiviseras. Statskontoret menade också att presentationen och spridningen av indikatorerna borde utvecklas genom att Ungdomsstyrelsen, numera MUCF, utvecklade en portal med data på sin webbplats. Med den ungdomspolitiska propositionen Med fokus på unga (prop. 2013/14:191) förändrade regeringen uppföljningssystemet och MUCF har även därefter sett över och utvecklat uppföljningssystemet.

Närmare om uppdraget

I den ungdomspolitiska propositionen Med fokus på unga (prop. 2013/14:191) gjorde regeringen bedömningen att uppföljningssystemet av ungdomspolitiken bör utvärderas efter cirka fem år. Mot bakgrund av uppföljningssystemets betydelse för ungdomspolitiken och att förändringar av uppföljningssystemet har vidtagits sedan den senaste utvärderingen för tio år sedan anser regeringen att en ny utvärdering bör genomföras.

I uppdraget ingår att bedöma uppföljningssystemets relevans för olika verksamheter på kommunal, regional, nationell och EU-nivå och analysera

hur myndigheterna som lämnar data använder sig av uppgifterna i sin verksamhet. Statskontoret ska även analysera hur indikatorerna i uppföljningssystemet förhåller sig till indikatorer som används inom andra politikområden, såsom barnrättspolitik, liksom de indikatorer som Eurostat och andra relevanta aktörer använder inom ungdomsområdet.

Statskontoret ska vidare kartlägga och bedöma om gällande indikatorer möjliggör fördjupande analyser utifrån ungas skilda levnadsförhållande, t.ex. när det gäller kön, ålder, sexuell läggning, socioekonomisk bakgrund, bostadsort och eventuell funktionsnedsättning, liksom jämförelser mellan olika kommuner, regioner och länder inom EU. Vidare ska en bedömning göras om uppföljningen kan utvecklas, exempelvis genom att beakta aktuella forskningsresultat om unga. Därutöver ska Statskontoret undersöka hur kunskap och statistik inom uppföljningssystemet sprids och tillgängliggörs. Statskontoret ska om det bedöms lämpligt lämna konkreta förslag på hur uppföljningssystemet av den nationella ungdomspolitikerna kan bli mer ändamålsenligt och effektivt.

På regeringens vägnar

Amanda Lind

Tobias Adolffson

Kopia till

Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet/KRIM
Socialdepartementet/FS
Finansdepartementet/BA, ESA, OFA, SFÖ, SKA
Utbildningsdepartementet/S, UH
Arbetsmarknadsdepartementet/A, ARM
Riksdagen, kulturutskottet
Arbetsförmedlingen
Arbetsmiljöverket
Barnombudsmannen
Brottsförebyggande rådet
Centrala studiestödsnämnden
Folkhälsomyndigheten
Försäkringskassan
Kronofogdemyndigheten
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Socialstyrelsen
Statens skolverk
Statistiska centralbyrån
LSU Sveriges ungdomsorganisationer
Sveriges Kommuner och Regioner

Bilaga 2

Hur vi har genomfört uppdraget

I den här bilagan redogör vi kortfattat för Statskontorets regeringsuppdrag och hur vi har tolkat och avgränsat uppdraget. Vi redogör även för hur vi har genomfört uppdraget, vilka metoder och material vi har använt oss av, samt våra processer för kvalitetssäkring.

Statskontorets uppdrag

Regeringen gav den 11 februari 2021 Statskontoret i uppdrag att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken (se bilaga 1). Uppdraget omfattar bland annat att analysera och bedöma om uppföljningssystemet ger relevant kunskap om utvecklingen av ungas levnadsvillkor och om uppföljningssystemet är tillfredsställande för att bedöma om det övergripande målet för ungdomspolitiken uppfylls eller inte. Enligt uppdraget ska Statskontoret bedöma om uppföljningssystemet kan förbättras samt i så fall lämna förslag på eventuella åtgärder.

Enligt uppdraget ska Statskontorets utvärdering omfatta uppföljningssystemets fyra delar:

- webbplatsen Ung idag
- årliga Ung idag-apporter
- årliga Fokus-rapporter
- attityd- och värderingsstudier som MUCF genomför ungefär vart sjätte år.

Statskontoret ska inhämta synpunkter från olika aktörer i arbetet med att genomföra uppdraget.

Tolkning av uppdraget

Vi har tolkat att den övergripande frågan i vårt uppdrag handlar om att utvärdera hur effektivt och ändamålsenligt uppföljningssystemet är i förhållande till syftet med systemet, det vill säga att följa utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor med avseende på det ungdomspolitiska målet.

Utifrån vår samlade bedömning ska vi ge förslag på eventuella åtgärder för att förbättra uppföljningssystemet. Fokus för vår utvärdering har legat på uppföljningssystemets relevans, genomslag och mervärde.

Bedömningsgrunder

Vi har utgått från samma bedömningsgrunder som Statskontoret har använt tidigare⁴⁹ för att undersöka hur väl uppföljningssystemet fungerar:

- Syftet med uppföljningen är tydligt.
- Innehållet i uppföljningen är relevant, det vill säga att det går att följa utvecklingen i förhållande till de uppställda målen.
- Resultaten från uppföljningen sprids och är kända hos mottagarna. Det är en förutsättning för att uppföljningssystemet ska få genomslag.
- Resultaten från uppföljningen används, till exempel som beslutsunderlag i regeringens, myndigheters, kommuners och regioners prioriteringar. Ett annat mått på användning kan vara att resultaten stimulerar till diskussion eller skapar samhällelig debatt.
- Uppföljningssystemets kostnader är rimliga i förhållande till nyttan av systemet. Omfattningen av uppföljningssystemets produkter bör vara anpassad efter målgruppernas behov och deras upplevda nytta av produkterna. Systemet bör inte överlappa andra uppföljningssystem i onödan.

Avgränsningar

I enlighet med uppdraget har vår utvärdering omfattat uppföljningssystemets fyra delar (se ovan). MUCF ger även ut annan kunskapsproduktion om ungas livsvillkor, men denna har inte ingått i vår utvärdering. Men vi har på en övergripande nivå ändå behövt ta hänsyn till MUCF:s övriga utredande verksamhet i vår bedömning av om uppföljningssystemet är effektivt eller inte.

Vi har avgränsat utvärderingen till hur uppföljningssystemet fungerar i dag. När det gäller systemets relevans, genomslag och mervärde har vi

⁴⁹ Se till exempel Statskontoret. (2016:28). *Uppföljning av regionala tillväxtåtgärder. Med fokus på resultaten.*

avgränsat vår undersökning till perioden från 2018 och framåt. Därmed omfattar utvärderingen i stort den verksamhet som MUCF har bedrivit sedan myndigheten flyttade till Växjö. Avgränsningen i tid har vi också gjort för att vi såg att det kunde vara svårt att hitta respondenter med erfarenhet av arbetet med uppföljningen från tidigare perioder. Insatser som har gjorts för att förbättra uppföljningssystemet längre tillbaka i tiden har vi tagit hänsyn till i utvärderingen om de har påverkat hur dagens system fungerar.

I vår utvärdering av indikatoruppföljningen har vi inte i detalj utvärderat vilka indikatorer som är mest relevanta för att följa utvecklingen av ungas levnadsvillkor. Det har inte ingått i vårt uppdrag. Vi har heller inte undersökt forskares syn på uppföljningssystemet.

Vi har heller inte undersökt de mer långsiktiga effekterna av uppföljningssystemet. Vi uppfattar att grundtanken är att uppföljningssystemet på lång sikt ska bidra till att insatser inom ungdomspolitiken blir mer effektiva samt att det ska finnas samhällseliga förutsättningar för att ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Vårt uppdrag har heller inte omfattat att utvärdera ungdomspolitiken eller hur väl de ungdomspolitiska målen uppfylls.

Enkäter

Vi har genomfört fem enkäter med likartat innehåll riktade mot olika målgrupper. Syftet med enkäterna har bland annat varit att undersöka hur stor kännedomen är om webbplatsen Ung idag och MUCF:s rapporter inom uppföljningssystemet. Vi har också frågat om hur respondenterna använder produkterna, vilket behov som de har av webbplatsen Ung idag och om den samlade uppföljningen är relevant eller inte för deras verksamhet som rör unga.

Totalundersökningar till kommuner och regioner

I september 2021 genomförde vi en webbenkät (se bilaga 4) till samtliga 290 kommuner om deras kännedom om och användning av de produkter som ingår i uppföljningssystemet. Det var 172 kommuner, det vill säga cirka 59 procent, som besvarade enkäten. Den relativt låga svarsfrekvensen kan bland annat bero på pandemin.

Det är framför allt befolkningsmässigt små kommuner som inte har svarat på vår enkät. Exempelvis är svarsfrekvensen bland kommuner med färre än 10 000 invånare omkring 50 procent, bland kommuner med mellan 10 000 och 40 000 invånare omkring 60 procent och bland kommuner med fler än 40 000 invånare omkring 70 procent. Utifrån SKR:s kommungrupper är svarsfrekvensen lägst bland pendlingskommuner respektive lågpendlingskommuner nära större städer. För båda dessa kommungrupper ligger svarsfrekvensen på omkring 50 procent. De små kommuner som har svarat anger också i högre utsträckning att de varken känner till eller har använt produkterna. Mot denna bakgrund finns det en risk att våra resultat i viss mån överskattar framför allt användningen av produkterna. Men vi bedömer trots detta att våra resultat är tillförlitliga. Även om fler små kommuner hade svarat på enkäten så skulle det inte märkbart ändra våra övergripande resultat.

Vi har riktat enkäten till alla de förvaltningar i kommunerna som är berörda av ungdomspolitiska frågor. I våra instruktioner angav vi att vi önskade att få ett samlat svar från respektive kommun. Antalet förvaltningar inom kommunerna som har medverkat i att besvara enkäten har varierat mellan en och fem. Men i mer än hälften av kommunerna är det endast en förvaltning som har medverkat i att besvara enkäten. De förvaltningar som har medverkat i högst utsträckning är kultur/fritid följt av annan förvaltning och utbildning. Annan förvaltning gäller ofta kommunledningen/centrala förvaltningen eller liknande. Förutom kultur/fritid, utbildning och annan förvaltning kunde kommunerna även ange arbetsmarknad och social.

I oktober 2021 genomförde vi en e-postenkät till samtliga 21 regioner. Frågorna stämde till stor del överens med frågorna i kommunenkäten. Enkäten riktades både till kulturchef eller motsvarande och till folkhälsochef eller motsvarande. Vi fick svar från 18 regioner, varav 4 har skickat mer än ett svar. De flesta som har svarat arbetar med antingen kulturfrågor eller folkhälsofrågor, men inte alltid i rollen som chef utan ofta som strateg eller samordnare inom området. Vår avsikt med att rikta enkäten till två funktioner i regionerna var att se om kännedomen och användningen skiljde sig beroende på område. Men vi har valt att inte göra någon sådan uppdelning av resultaten. Det beror på att relativt få regioner

har lämnat in svar från olika funktioner, och på att det är olika funktioner som har svarat i olika regioner.

Undersökningar till ett urval myndigheter och tjänstepersoner på Regeringskansliet

Under hösten 2021 genomförde vi en e-postenkät riktad till statliga myndigheter. Vi skickade enkäten till de myndigheter som har i uppdrag att rapportera in statistik till MUCF⁵⁰, och till ett urval av myndigheter som kan ses som målgrupper för uppföljningen.⁵¹ De flesta av myndigheterna som tillhör målgrupperna ingår i Barnombudsmannens myndighetsnätverk för barn- och ungdomsfrågor. Enkäten till myndigheterna innehåller till stor del liknande frågor som kommunenkäten, men de inrapporterande myndigheterna fick också svara på frågor om själva inrapporteringen till MUCF. Enkäten skickades till totalt 29 myndigheter, varav 28 besvarade den. En myndighet avböjde att medverka. Samtliga inrapporterande myndigheter besvarade enkäten.

I september 2021 genomförde vi också en e-postenkät riktad till ett urval av tjänstepersoner inom Regeringskansliet. Urvalet byggde i huvudsak på de kontaktpersoner i ungdomsfrågor som vår uppdragsgivare på Kulturdepartementet har. Vi skickade enkäten till 12 tjänstepersoner på olika enheter och departement.⁵² Av de som har fått enkäten var det 8 personer

⁵⁰ Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Brottsförebyggande rådet, Centrala studiestödsnämnden, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Statens skolverk och Socialstyrelsen.

⁵¹ Barnombudsmannen, Boverket, Diskrimineringsombudsmannen, Energimyndigheten, Finansinspektionen, Konsumentverket, Kriminalvården, Livsmedelsverket, Migrationsverket, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för tillgängliga medier, Polismyndigheten, Skolinspektionen, Specialpedagogiska myndigheten, Statens institutionsstyrelse, Statens kulturråd, Statens medieråd, Tillväxtverket.

⁵² Arbetsmarknadsdepartementet, Finansdepartementet, Justitiedepartementet, Kulturdepartementet, Miljödepartementet, Näringsdepartementet, Socialdepartementet och Utbildningsdepartementet. På Näringsdepartementet saknades kontaktperson, vi skickade därför enkäten till registrator i stället.

som besvarade den. Dessa representerar 8 enheter fördelade på 6 olika departement.⁵³

Enkät till ett urval av ungdomsorganisationer

I december 2021 skickade vi ut en kort e-postenkät till tio ungdomsorganisationer för att undersöka hur de ser på den nationella uppföljningen av ungdomspolitiken. Som grund för urvalet utgick vi från de 17 ungdomsorganisationer som har deltagit i möten med Ungdomspolitiska rådet sedan 2019. Ungdomspolitiska rådet fungerar som regeringens forum för diskussion och samråd om aktuella frågor inom ungdomspolitiken. Vi delade in dessa organisationer i olika kategorier och valde ut tio ungdomsorganisationer som arbetar för olika syften och inom olika områden.⁵⁴

Bara tre organisationer svarade på enkäten, vilket innebär att vi inte kan dra någon generell slutsats om hur ungdomsorganisationer använder och uppfattar MUCF:s produkter. Vi har därför valt att inte redovisa svaren i rapporten.

Intervjuer med olika aktörer

Vi har genomfört intervjuer med MUCF och flera andra myndigheter och aktörer som antingen rapporterar in till uppföljningssystemet eller är målgrupper för MUCF:s produkter. Sammanlagt har vi genomfört omkring 30 intervjuer. De flesta intervjuer har genomförts digitalt via Skype eller Teams. Ett fåtal har gjorts per telefon.

Intervjuer med myndigheter med särskilda roller inom uppföljningssystemet

Vi har genomfört flera intervjuer med företrädare för MUCF för att bland annat få en förståelse för deras arbete med uppföljningssystemet och hur

⁵³ Arbetsmarknadsenheten, Enheten för integration och arbetet mot segregation, Enheten för diskrimineringsfrågor, mänskliga rättigheter och barnrättspolitik, Enheten för folkhälsa och sjukvård, Enheten för medier och demokrati, Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten, Klimatenheten, Enheten för bostäder och byggande.

⁵⁴ Kategorierna är: demokrati, fritid, funktionshinder, idrott, media, nationella minoriteter, patienter och religion.

de arbetar med att sprida resultaten från uppföljningen. Vi har även intervjuat ett urval av de myndigheter som rapporterar in statistik till MUCF för att få veta mer om hur de upplever att arbetet fungerar, hur mycket resurser som inrapporteringen tar i anspråk och om myndigheterna har nytta av att vara en inrapporterande myndighet.⁵⁵ Vi har också intervjuat SCB, som levererar en stor del av statistiken till Ung idag.

Intervjuer med olika typer av målgrupper och intressenter för uppföljningen

Utöver de inrapporterande myndigheterna har vi intervjuat några myndigheter som kan räknas som målgrupper för uppföljningen eftersom de har verksamhet som är riktad mot unga.⁵⁶ Vi har frågat om deras användning av MUCF:s produkter och om uppföljningen bidrar till att identifiera behov av insatser för unga. Vi har även intervjuat ett urval tjänstepersoner i Regeringskansliet som arbetar med ungdomsfrågor.

Som ett komplement till vår kommunenkät har vi också intervjuat tjänstepersoner i ett antal kommuner för att få mer kunskap om deras kännedom och användning av MUCF:s produkter.⁵⁷ Vi valde ut dessa kommuner för att få en bredd både i hur de har svarat på vår enkät, hur stora de är och var i landet de ligger. De intervjuade personerna arbetar inom olika kommunala förvaltningar. Av de kommuner som vi kontaktade för intervjuer var det endast ett fåtal som hade möjlighet eller ville ställa upp på en intervju. En förklaring till detta kan vara kommunernas ansträngda situation under pandemin. Antalet intervjuade kommuner blev därför färre än vi hade önskat. Totalt intervjuade vi tjänstepersoner i sju olika kommuner.

Vi har även intervjuat tjänstepersoner på Kulturutskottets kansli i riksdagen, ordförande i Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU) samt företrädare för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och för Forte. Syftet med dessa intervjuer har varit att fånga upp ytterligare

⁵⁵ Vi har intervjuat Arbetsförmedlingen, Brottsförebyggande rådet, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Statens skolverk och Socialstyrelsen.

⁵⁶ Barnombudsmannen och Myndigheten för delaktighet.

⁵⁷ Arboga kommun, Botkyrka kommun, Hylte kommun, Malmö stad, Trelleborgs kommun, Åmåls kommun och Örnsköldsviks kommun.

potentiella målgrupper för uppföljningen, och att få inspel från aktörer som är en form av intressenter när det gäller uppföljningen av ungdomspolitik. Intervjun med Forte syns inte direkt i rapporten utan har mer fungerat som bakgrundsinformation i vårt arbete med utvärderingen.

Kartläggning av indikatorer och dokumentstudier

Vi har studerat olika typer av underlag från MUCF som bland annat visar uppföljningssystemets kostnader och resultatet av myndighetens spridningsarbete. Det handlar exempelvis om nedladdningsstatistik och uppgifter om antal besökare på webbplatsen Ung idag. Vi har även gjort en kartläggning av vilka indikatorer och bakgrundsvariabler som i dagsläget finns på webbplatsen Ung idag.

Dessutom har vi studerat andra offentliga och myndighetsinterna dokument. Exempelvis har vi kartlagt vilka av indikatorerna som regeringen har använt i ungdomspolitikens avsnitt i budgetpropositionerna 2019–2021 (utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid). Vi har också gjort en översiktlig jämförelse av indikatorerna på webbplatsen Ung idag med de gamla indikatorerna på Max18 utifrån en förteckning från BO. Vi har även gjort en översiktlig jämförelse av indikatorerna med de indikatorer som Eurostat sammanställer på sin webbplats Dashboard of Youth Indicators, för att följa upp EU:s tidigare ungdomspolitiska strategi (2010–2018).⁵⁸ Därtill har vi studerat dokument och information på webbplatser som beskriver uppföljningen inom andra politikområden, till exempel funktionshinderspolitiken, folkhälsopolitiken och jämställdhetspolitiken.

Projektgruppen och kvalitetssäkring av rapporten

Staffan Brantingson (från oktober 2021), Rasmus Firon (projektledare), Mathilda Fälth Zaar (fram till juni 2021), Maria Karanta (fram till september 2021), Rozh Rafik (praktikant höstterminen 2021) och Sara Sundgren har genomfört analysen. Arbetet med denna utvärdering har

⁵⁸ Eurostats webbplats. *Dashboard of Youth Indicators*. (Hämtad 2022-01-11). <https://ec.europa.eu/eurostat/web/youth/data/eu-dashboard>.

pågått mellan april 2021 och mars 2022. Rapporten har kvalitetssäkrats genom Statskontorets interna rutiner.

MUCF och tjänstepersoner inom Kulturdepartementet har fått möjlighet att faktagranska delar av ett rapportutkast. Även företrädare för Barnombudsmannen, Folkhälsomyndigheten, LSU, SCB och SKR har fått möjlighet att faktagranska de delar av rapportutkastet som berör deras verksamhet.